CEGERXWÎN

Papatyakütüphanesi yayını

Kurtejiyana Cigerxwîn (1903-1984)

Ji malbateke gundî belengaz, helbestvanê Kurd ê nûjen Cegerxwîn sala 1903 z li gundê Hesarê yê ku dikeve Kurdistana Bakur hat dinê.

Navê wî Şêxmûse kurê Hesenê Mihemedê Mehmûdê Elî ye.

Qey qederê wisa dixwest, ku Cegerxwîn jiyaneke zor û zehmet derbas bike, dema dê û bavê wî mirin û sêwî ma.
Vêce ji naçarî bû şivan û paleyî jî dikir.
Lê Cegerxwîn zû bi zû ji vê rewşê derket û berê xwe da zanistiyê, li cem şêx û melan li zanînê geriya, dest bi xwendina feqetiyê kir.
Heft heşt salan bi vî awayî xwendin tewa kir û (îcaza) xwe li cem Mele Fethule stand, piştre hinekî meletiya gundan kir.
Du bûyerên mezin di herêmê de çêbûn, ev bûyer bûn sedemên guhertinê di kesîtiya Cegerxwîn de, berê wî bi xurtî ber bi niştimanperweriyê de dan:

1- Cenga cîhanî ya yekem û tiştên jê veketin, mîna serxwebûna gelên bindestê Turkan û peymana taybet bo Kurdistana Bakur a ku bi navê (Sêver) tê nasîn û leystikên Turkan dijî wê peymanê.

2- Heriftina şoreşa Şêx Seîd 1925ê z û di pê re çavsoriya ku Tirkan li gelê Kurd kirin. bikuştina hezarên şoreşgêran. Hema bi sedan ji wan şoreşgêran gihiştin Sûriyê.
Ewan şoreîgêran di sala 1927 z de komeleyek bi navê

(xweyîbûn) saz kirin. Cegerxwîn tevlî vê komeleyê bû û bû yek ji endamên wê.
Di vê demê de Cegerxwîn dest bi nivîsandina helbestê kir û di kovara Hewarê de helbestên xwe diweşandin.
piştî serkeftina şoreşa Iraqê sala 1958 z, Cegerxwîn derbasî Iraqê bû û li zankoya Bexdayê di beşê wêjeyan de xwend.
Di sala 1963 z, ji naçarî dîsa vegeriya Sûriyê, ta sala 1979 z û di wê salê de berê xwe da Siwêdê û li bajarê Stokholmê cîwar bû.
Di 22 çiriya pêşîn de, sala 1984ê z de. li bajarê Stokholmê dilê wî rawesta

û çû dilovaniya xwedê.
Ez bawer im kesekî mîna cegerxwîn tekê zemanê xwe bû. Bi hiş û ramanê xwe, bi bîr û bawerên xwe, niştimanperwerekî bê hempa, di nêv miletekî nezan û perîşan de, ku bi sedê salan zilm û zordariyê dikêşe.
Cegerxwîn ev rasteqînî baş dizanî, ji ber ku gelek bûyerên mezin di Kurdistanê de li ber çavên wî çêbûn, vêce giha encamekê ku, miletê di vê rewşa xirab de bijî, dive mirov bêhnê lê fireh bike, hin bi hin mirov wî bighîne baweriyên zanistî, girêdanekê di navbera wî û doza azadiyê de pêk bîne.
Lê carna bê hêvî dibû û digot: (gulek nake buhar) . Lê di dema niha de neviyên Cegerxwîn bîr û baweriyên wî di dilê xwe de çandin, û li ser rêça wî gavan tavêjin.
Di dawî de em dikarin rastiya vê helbesta wî berbiçav bikin dema dibêje:
Meyger tu binê ez li dinê her wekî fîl im
Şûva ko me ajotiye tovê xwe biçînin

Mizgîn li te be me tovê xwe çand û gelekî nêzîk ewê kat bide!

ESERLERİ

Berhemên Cigerxwîn

Helbest (şiir)

1- Dîwana yekem: Prîsk û Pêtî, 1945 Şam

2- Dîwana diwem: Sewra Azadî, 1954 Şam

3- Dîwana siyem: Kîme Ez? 1973 Beyrûd

4- Dîwana çarem: Ronak, Weşanên Roja Nû 1980

5- Dîwana pêncem: Zend-Avista, Weşanên Roja Nû19

6- Dîwana sesem: Sefeq, Weşanên Roja Nû 1982

7- Dîwana heftem: Hêvî, Weşanên Roja Nû 1983 Stockholm

8- Dîwana hestem: Aştî, Weşanxana Kurdistan 1985 Stockholm

Ziman û Ferheng (Dil ve Sözlük)

1-Destûra Zimanê kurdî, 1961 Bexda

2- Ferheng, perçê yekem,1962 Bexda

3- Ferheng, perçê diwem,1962 Bexda

Wergerandin (Çevirdikleri)

Kurd. Basîl Nîkîtîn (tercume)

Mînoriskî (tercume)

Leyla û Mecnûn (tercume)

Ûsiv û Zelîxe (tercume)

Çîroka xortê îranî (tercume)

Dewleta Mahabadê (tercume)

Kêferat li ser Kurdistanê, Xalifîn (tercume)

Baqismatê res (tercume)

Dirok (Tarih)

Çend Soresên kurdên kevnar e

Destûra Kurdistanê

Dewleta Eyûbî li Yemenê

Tarîxa benî Eyûb perçê 1

Tarîxa benî Eyûb perçê 2

Tarîxa benî Eyûb perçê 3

_____Papatyakütüphanesi_____

I ç i n d e k i l e r

1. Agir û Pirîskên Dil û Dîwana Cigerxwîn
2. Agirê Evîndarî
3. Ah Şêrînê
4. Azadîxwaz im
5. Bi Ser Çiyan Ketin
6. Bilbil u gul
7. Biranin
8. Çavreşa Min
9. Dayê Tu Megrî!
10.Dengê Pêrîşanê
11.Dîwana Derdê Millet e
12.Diyariya yâre
13.Em Ji Rê Dernakevin
14.Eman Hey Lê
15.Ev Dinya Pir Xweş e
16.Evîna Dil
17.Ey Felek!
18.Ey Heval Robson!
19.Ey Welat Dûrim Ji Te
20.Ez Gelek Tî Me
21.Ferat im-Kêferat im
22.Fidakarê Welat im
23.Giryan im Bes e
24.Gulfiroş
25.Hawar Hewar!
26.Helbestek (Ebrû Şevê)
27.Hetta Kengî Di Xewda Bî? !
28.Jin Hene-Jinkok Hene

29.Jîn û Hebûn
30.Ka Kevin Nadêrin
31.Kaniya Evînê
32.Keça Kurd
33.Keko Ez Bilûrvan im
34.Kengî Tê Bê?
35.Kilama Hêviye
36.Kîme Ez?
37.Kurdo Namûs e Rabe
38.Kuştim Şêrînê
39.Li Rojhilat
40.Lorî
41.Maçek Ji lêvan
42.Mela Banga Sibê Didî
43.Mizgîn
44.Pendname
45.Pîr Bûm Dil Pîr Nabî
46.Pîra Torê
47.Port û Şîret
48.Rêzanî
49.Serxwebûna Mirîşkan
50.Serxwebûna Mûriyan
51.Şam Şekir e Welat Şêrîntir e
52.Welatperestî
53.Xabûrê

_____Papatyakütüphanesi_____

Agir û Pirîskên Dil û Dîwana Cigerxwîn

Agirî tev agir e, dûrî herin dijwar e ew;
Ne agirê îsal e, lê agirê sedsal e kevnar e.

Gava çavên te lê dikevin bi şewq û şemal,
Tu dibê qey qurix e, lê ne qurix e tev ar e.

Bi xwendina wê xew dibî dijminê çavên reş;
Şev tev diçî, lê tu dibê hê êvar e.

Ne dê û ne bav, di bîra te nayên kes;
Wek jana zirav e, lê mêrkuj e, wek mar e.

Ne xwezî bi wî ko carek lê binêrî bes;
Şadî, dijmin û tim bi qîr û hawar e.

Rêça wergirtina taca keyan didî ber te, lê
Ew rê bi çiyakî bilind ve diçî berwar e.

Ew agir, agirê dilê Cegerxwîn ê pir geş;
Rojek heye bavêjî riwê dijmin, naçar e.

_____Papatyakütüphanesi_____

Agirê Evîndarî

Şev tev çûye îdî ma tu hew tê lo
Ez ranazim, kengî bê te xew tê lo
Xanî bûye zindan tê de ranazim
Ta sipîdê qîr û nal û tew tê lo

Te j'min dil bir carek mi j'ter nego na,
Te rû kul kir carek mi j'ter nego na
Ma ji bo çi, îro tu j'min xeyîdye?
Te ji min çidkir, carek mi j'ter nego na

Ay dil, ay dil, ma kes nîn e mîna wî?
Bo çi her dem wer dilxwazê dîna wî?
Ahî dema destê wî l'bin serê min!
Bi min xweş tê gelek hilm û bîna wî

Tenê hiştim ay dil îşev çima çû?
Wî ez kuştim, ay dil îşev çima çû?
Rabe peykev ay dil zû wî werîne
Tev biriştim ay dil îşev çima çû?

_____Papatyakütüphanesi_____

Ah Şêrînê

Şêrînê, şêrînê
_____Gulçîçek û nesrînê
_____________Rû sorgula evînê
____________________Ez dil didim mizgînê

Şêrînê, şêrînê
________Ez dîn kirim
_________________Bê dînê

Şêrînê rû li rojê
_______Lêv ji gula berrojê
____________Bi çavan dil disojê
__________________Serxweş kirim wê dînê

Şêrînê, şêrînê
________Ez dîn kirim
_________________Bê dînê

Şêrînê çavxezalê
________Ebrû ji rengê dalê
____________Min can û dil li balê
___________________Sîng bexçeyê evînê

Şêrînê, şêrînê
________Ez dîn kirim
_________________Bê dînê

Şêrînê nazedarê
________Sêva sor îli darê
______________Rû wek gula biharê
______________________Lêv melhema birînê

Şêrînê, şêrînê
________Ez dîn kirim
_________________Bê dînê

Şêrînê bejne serwê
_________Qêrînê min li ser wê
__________________Kengî ji dev şeker wê
____________________________Bidî min ew di jînê

Şêrînê, şêrînê
_________Ez dîn kirim
__________________Bê dînê

Şêrînê serbilindê
_________Şepal û gewr û rindê
__________________Çil sal e ez li bendê

Şêrînê, şêrînê
_________Ez dîn kirim
__________________Bê dînê

Şêrînê pir delalê
________Ebrû ji rengê dalê
_______________Ronahiya şemalê
______________________Nazdar û nazenînê

Şêrînê, şêrînê
_________Ez dîn kirim
__________________Bê dînê

Şêrînê gewr û sorê
_________Guh nadî zulm û zorê
__________________Pozbilindê li jorê
_________________________Ji dil re pir bi kînê

Şêrînê, şêrînê
_________Ez dîn kirim
__________________Bê dînê

Şêrînê rûj i tavê
_________Lev kas e, mey di navê
_________________Pir kûrê bê peravê

________________________Xweş dawerê evînê

Şêrînê, şêrînê
________Ez dîn kirim
__________________Bê dînê

Şêrînê gewr û bozê
__________Gotin xweşê, bi sozê
___________________Her dem ji bo me dozê
__________________________Carek were civînê

Şêrînê, şêrînê
________Ez dîn kirim
__________________Bê dînê

Şêrîn hatî ji derda
_________Dil bir û can bi ser da
_________________Tîrek li nêv cegerda
________________________Der bû ceger bi xwînê

Şêrînê, şêrînê
________Ez dîn kirim
__________________Bê dînê

(Cigerxwîn, Stockholm, 4.9.1979)

Azadîxwaz im

Tîp û lekên kurd ketin zinaran
Li hawîr bumba bû gullebaran
Êrîşdibin der komên neyaran
De rabe ser xwe, kurê min rabe!

Şev ta sipîdê me nîne qet xew
Cihan li ber me dibîte rew - rew
Nêrkew nexwenî, çi bêyî mêkew?
De rabe ser xwe, kurê min rabe!

Bavê te çû şer, şêr e li meydan
Êrîş dibin ser Îran û Tûran
Destên xwe dan hev kurmanc û dostan
De rabe ser xwe, kurê min rabe!

Kengî mezin bû, divêm bixwênî
Rewşa cîhanê tu xweş bibênî
Ji nû tu karî dijmin derênî
De rabe ser xwe, kurê min rabe!

Keç û kurên kurd hemî şîyar bin
Ji bo serbestî hemî li kar bin
Ji hev re dost bin, dijê neyar bin
De rabe ser xwe, kurê min rabe!

Dijware dijmin, Tûran û Firs e
Gernas û mêr be, ji wan metirse
Sibê şiyarbû, li min mepirse
De rabe ser xwe, kurê min rabe!

Ji bo xweş bin dem û gevên te
Ezê sipîdê bighê bavê te
Bere ziwabin herdu çavên te
De rabe ser xwe, kurê min rabe!

Milên xwe bidme milên berane
Di şer da en tev xûşk û birane
Êrîş bikin em, lê şer girane
De rabe ser xwe, kurê min rabe!

Bizane, xwendin ji bo we derman
Da ku bizanin qanûn û ferman
Derxin ji dil em van tirs û şerman
De rabe ser xwe, kurê min rabe!

Destên xwe bidne destên çepên rom
Bibin partîzan bi leshker û kom
Carek metirsin ji 'hok' û 'fantom'
De rabe ser xwe, kurê min rabe!

Dibî bavê te di şer de bimrî
Zinhar kurê min nebî tu bigrî
Em têne kuştin ji bo tu nemrî
De rabe ser xwe, kurê min rabe!

Dijmin naçî der bi lav û gazê
Xwînê nerêjî naghê daxwazê
Siba diçim şer divêm tu razê
De rabe ser xwe, kurê min rabe!

Şêx û melan em tev kirne derwêş
Ev bû du sed sal, em bûne berbêş
Ba bêne kuştin, nemêni ev êş
De rabe ser xwe, kurê min rabe!

Şîn tê bi xwînê dara serbestî
Îdî naxwazin dîlî, bindestî
Ev êlperestî, ev olperestî
De rabe ser xwe, kurê min rabe!
Mirovperestim mîna Cigerxwîn
Serbest bijîn tev, ne wek 'Mem' û 'Zîn'
Jîna serbestî, divê me ev jîn
De rabe ser xwe, kurê min rabe!
(Cigerxwîn, Dîwana 7a, Hêvî)

Bi Ser Çiyan Ketin

Heval megrî çiya herdem
Cihê xweşmêr û şêra ye
Dîwarê serxwebûna kurd
Ji laşê xurtemêra ye

Serfirazî bilind e, lê;
Bi xwîn û kotek û zor e
Bi jêrdeçûne bindestî
Berê kurdan li berjor e

Tenê serbestî eywan e
Bilind û berze bala ye
Tenê şûna serê min, te
Di jorê wê de vala ye

Di kurtan de eger razî
Tu dê xewnên bînî
Kirasê tirs û sawîran
Li xokî tim tu xemgînî

Ji doza xwe venabin
Dixwazin ta wekû saxin
Gelek şerm e ku em sax in
û dijmin hê dinav bax in.

_____Papatyakütüphanesi_____

Bilbil û Gul

Bilbilê dilkul dinalî,
Her li ser dêmên gulê,
Gul çi zanî ku li ser kê,
Wer dinalî bilbil e?

Pertewa dêmên sipî
Carek li dil ku ew nedî
Çend bikî qêrîn û zarî
Kî dizanî dil kul e?

Dilgirê wek bilbilê
Herdem bi nalîn û girî
Girtiyê benda evînê
Dil li benda sunbil e.

Dilbijê bê çare çibkî
Bil ji qêrîn û girî
Ê di benda dil revînê
Kî dizanî bê dil e?

Ev xem û derd û elem
Ku min di dil de pir civîn
Tev ji pêt û pertewa
Şaha bi tac û sunbil e

Ew kesê sewdan li ser
Naçî rêza dilgiran
Her çiqasî ew bi gazî
Rengê dengê zengil e

Ger ji dêmên sorgulî
Pertew nedî nêv can û dil
Nakevî nêv bend û dava
Zulfê mest û fulfil e

Ez di benda dilrevayê
Tîr ji birhan têne dil
Lêw me dil herdem bi destê
Nazika reş-kakile

Ew kesê carek diye
Derdê evînê wî bi dil
Jar û sergerdan û meste
Xweş dizanî 'moşkil e'

Pertewa dîdariyê
Ku mêxolî ez kirim
Laleş a min ser li ber
Danî li sîng û paşilê

Bûye çil sal ku cigerxwîn
Bû ji tîrên ebriwan
Lew me dermanê birînê
Lêv û sêvên paxile

_____Papatyakütüphanesi_____

Bîranîn

Ey dilo jaro li kûne,
Desht û zozanê dimin?

Kanî ew cejn û sema û
Geşt û seyranê dimin?

Guh bide ber qîr
Û nal û ah û waxanê dimin

Min divê ku nû ciwanbim
Biçme nav bax û rezan

Kanî ev reng nuciwanî?
Kanî bostanê dimin?

Şahî û nûroze îro
Tên semayê kesk û sor

Têne ber çavên me gav û
Çax û dewranê dimin

Keske sorin çox bi surme
Ser bi zêrin cerg û bez

Ka li kûne: dehrî û
Xeftan û mîtanê dimin?

Ah di bîra minde mane
Ew demên şêrîn û xweş

Tevger û lîzên bi lotik
Dengû xoşxwanê dimin

Min di nav bax û rezande
Lot didan bê tirs û pirs

Min gul û nêrgiz didan hev
Ka gulistanê dimin?

Serxweşê dengê bilûra
Wî şiwanê ber zinêr

Kanî îro ew bilûr û
Ew bilûrvanê dimin?

Tev di bin lingên neyaran
Tên pelaxtin yek bi yek

Ew kelat û ew sera û
Birc û eywanê dimin

Ey Cigerxwîn bes bibêje
Pir dirêje ev deram

Maçê lêvê erxewanî
Derd û dermanê dimin.

(Cigerxwîn, Dîwana 6a, Şefaq)

_____Papatyakütüphanesi_____

Çavreşa Min

Şêrîn û çavreşa min, gelek delal e dîlber,
Ya Reb çi şox û şeng e, ciwan û rind û nûber.

Narîn û bînxweş û geş, qibla me aşiqan e,
Letîf û zehre-sîma şepal e wek gula zer.

Sîne çi gewr û boz e berdane ser du fincan,
Sed heyf û sed mixabin destê çepel herin ser.

Çen gewher û diran-zêr şekir ji dev dibarî,
Di guh de zerguhar im, gerden belor û mermer.

Çavên nekilkirî, reş xweya ye poz bilind e,
Rû pût û lat û mabût zilfên siyah du ejder.

Weqs û qezeh du ebrû bisk û kezî ji maran,
Runiştî textê Dara taca keyan li ser ser.

Bi Ehreman nizanim, pesnê wê ez çi bêjim,
Pûtxane pû ji bo min, min ser keşî li hember.

Yarê te ez Cegerxwîn, bêdîn kirim, kirim dîn,
Miftî ez im di eşqê, rabe bikuj bi xençer.

_____Papatyakütüphanesi_____

Dayê Tu Megrî!

Rom û ecem tev welat vegirtin
Bindest dijîn em, ji ber ku kurd in
Çira û rewşen li me vemirtin
Ger bêne kuştin, dayê tu megrî!

Xwendin nehiştin li nav me kurdan
Ne hiş, ne bîr man ji êş û derdan
Ev bax û bostan, ji dest xwe berdan
Ger bêne kuştin, dayê tu megrî!

Şêx û began tev em kirne kola
Bê maf û bê cî berdane çola
Dan ser milên me darên dehola
Ger bêne kuştin, dayê tu megrî!

Mizgîn! Tu şabe va em dixwênin
Azadîxwazên cîhan dibînin
Divê ku dijmin bi zor derênin
Ger bêne kuştin, dayê tu megrî!

Va em şiyarbûn, xwende û zana
Me rê tev girtin ji ber nezana
Zû, zû me naskir ev reng dizana
Ger bêne kuştin, dayê tu megrî!

Dijmin du nifşin: hundur û derve
Hinek di binve, hinek di serve
Kurdên nezan jî tên me bi serde
Ger bêne kuştin, dayê tu megrî!
Divê ji bo te em rast bibêjin
Bindest û kola tim jîndirêjin
Nabin xwedî maf, xwînê nerêjin
Ger bêne kuştin, dayê tu megrî!

Em tev diçin tên, dolab û çerx in
Mebîne ko em ciwan û ferx in
Divê ku dijmin ji nav xwe derxin
Ger bêne kuştin, dayê tu megrî!
Divêt bi leşker herin zinaran
Konê xwe vegrin li pêş neyaran
Êrîş bikin em bi gullebaran
Ger bêne kuştin, dayê tu megrî!
Reşa xwe bavêj, dayna cilên xwe
Kelaşînkofê bavêj milên xwe
Xeman em derxin ji nav dilên xwe
Ger bêne kuştin, dayê tu megrî!
Sûndê dixun em bi pût û late
Heta ku negrin Zab û Ferate
Serbest nekarin em bêne ba te
Ger bêne kuştin, dayê tu megrî!
Rabe bi hev re em herne şaxan
Derman bikin jin: lash û kelaxan
Ronî bidin xweş rengê çiraxan
Ger bêne kuştin, dayê tu megrî!
Milên xwe bidne milên me şêran
Di şevreşan bin rengê sitêran
Şêr tevde şêrin, çi jin çi mêran
Ger bêne kuştin, dayê tu megrî!
Dayê em xortin xwîna me germ e
Bindest bimênin ji bo me şerm e
Ta kengî dijmin paşa li ser me?
Ger bêne kuştin, dayê tu megrî!
Îdî me nabên ev reng û ev jîn
Em tev shiyarbûn Ferhad û Şêrîn
Em guh didêrin dengê Cigerxwîn
Ger bêne kuştin, dayê tu megrî!
(Cigerxwîn, Dîwana 6a, Şefaq)

_____Papatyakütüphanesi_____

Dengê Pêrîşanê

Lo lo pismamo çima dey nakî?
Serê xwe carek bilind ranakî? !

Leşkerê dijmin li çiyayê jorîn
Weke xweşmêran ji hev bela nakî

Lo lo pismamo zanim xweşmêr î
Pismamê Rustem yan Êzdîn Şêr î

Roja halanê, roja lêdanê
Mêr û gernas î, dotmam bi gorî

Lo lo pismamo haya tej te bî
Çaroka min reş li serê te bî

Roja lêdanê, mêr be li meydanê
Kuştin tim hebî, reva te nebî

Dotmama te me, min çav kildaye
Dereşa Kawa, bo te hildaye

Rojek lêdanê, rojek razanê
Îro lêdan e roja Kurda ye

Dengê min zîz e, hewar û gazî
Serqot û pêxwas, birçî û tazî

Êrîş e lêxe pismamo lêxe
Şerm û fehêt e îro tu razî

Şalê xerzanî rab eli xwe ke
Li pişta xwe girêde rext û fîşek e

Pismamê min î, dotmama te me
Mij ter kildane çavên belek e

Dîwana Derdê Millet e

Tu arî, yan ji te ar dibarî
Tu derdê millet ê kurd ê xezanî

Nikarin dest bidin te, tev şewatî
Ne wek rengê meyê xoş û ciwanî

Te pêkanîn sitemkar û sitembar
Li xwar her dem dibarî, tê ji banî

Belav bûyî li ser millet me dahev
Bi dijwarî di vir de min tu danî

Divê pesnê sitemkar û sitembar
Bidim ko wan ji bona min tu anî

Belê şayestê pesn û fort û şabaş
Xwedî herdû ne, ê min bes şivanî

Bibûna mey we yaxud rûyê dilber
Li te her kes dinêrî mihribanî

Hezar destên began êrîş dibir te
Li ser masê dibû her şev xuyanî

Bi te serxweş dibûn maldar û xwînxwar
Bi dijmin re dinoşin her zemanî

Begê zana û milletperwerê min
Hero serxoş e, qedrê te çi zanî

Ne tolaz û ne pûştî, ko perên xwe
Li ber lingê te bavêjin pirranî

_____Papatyakütüphanesi_____

Tu zanî beg ne şaş e, lê li paş e
Bi dijmin re dilîzî pehlewanî

Dizanî ko dizero lê biderket
Nema fêde dikî jêre giranî

Divê çalak û çapik bighê dijmin
Şiyar bûne li her der xwedyê xanî

Bi rev bazdaye lê pertal bi destan
Li pey wî tim bi hawar û fîxanî

Bi dengê te li wan her kes şiyar bû
Te ew rengê diza zû xweş deranî

Hezar sal e ko ev dêwê mirovxwer
Li ser çavên me danîbûn kitanî

Me tê re ew didîtin rengê insan
Belê îro te ew perde hilanî

Niha her kes bi wan zanî ko Dêwin
Ji dijmin girtine nav û nîşanî

Dikin nakin li wan nayê veşartin
Xelas nabin ji ber millet hesanî

Begê min! xem bi mey nayên revandin..
Li hawîr xem li we derbûne, kanî

Nikarin xweş bikin dil ey gunehkar
Bi maçê lêvê sor û erxewanî

Bibî xwîna dilê kurdên belengaz
Li ser te pevdiçin axa beranî

_____Papatyakütüphanesi_____

Dirêjî te dibin destê sitemkar
Bi xwînxwarî dinoşin qehremanî.

Bi talan te dibin bedkar û xwînxwar
Nizanin ko çine zor û ziyanî

Bibî toz û qirêja destê cotkar
Te balêsin bi şaş û axebanî

Te bistênin bi pars û qullebazî
Qe nanêrin li malxo û kebanî

Dizin, mal û hiş û bir tev dizîne
Li ber çavên me bûne Macelanî *

Li ber ava ye, roja xwînxwar û diz
Li me derbûye rojek bê nihanî

Ji wan re goreke pir teng dikolin
Hejar û Bêkes û Hacî û Xanî.

___

*Serdarê Deryavana ê gerrok Macelan

_____Papatyakütüphanesi_____

Diyariya Yarê

Ji dostê re çi rêkim, ez diyarî?
Diyare yar dixwazî min bi yarî

Dixwazim can û dil jê re bişênim
Tenê şerme, hemî derd û hejarî

Dixwazim herdû çavan jê re rêkim
Bikêr nayên, ji wan her xwîn dibarî

Divêm jê re ziman û dev bişênim
Ne hêja ne şev û rojan bi zarî

Nizanim ez, çi hêja ye ku rêkim?
Cihan pêk ve bihayê biskê tarî

Serî, naçar e min danî li ber pê
Me go: şah im, tu pêlêke siwarî

Tenê xanim, bi nazî hete ser min
Zivistan e, li min şîn kir biharî

Bi wan lêvên şirîn go: rabe seyda!
Tu serbest î ji min çibkî, dikarî

_____Papatyakütüphanesi_____

Ji rê ve ez bezîme pê û destan
Bi jor ve hilkişîme ez ji xwarî

Ji bexçê paxilê çûme du sêvan
Ji bistanê riwan dêmên henarî

Ji lêvên erxewanî min du sed cam
Şeraba hingivînî nû, vexwarî

Bi destê xwey sipî ez kirme hembêz
Wekî pola helandim ez bi sarî

Me herdû dest li bejnê bûn hemaîl
Bi ber pêlan ketin reşbisk û çarî

Me talan kir ber û bistan bicarek
Kenî û go: bes e rabe Hesarî!

Me go: gorî Cigerxwîn bû divê rê
Bi dest nayê wekî îro tu carî

_____Papatyakütüphanesi_____

Em Ji Rê Dernakevin

Em ji rê dernakevin çendan bibênin zilm û zor
Lewleb û çerxa cîhanê, geh li jêrîn geh li jor

Lê bidin, dora we ye ey koledar û zorkeran
Ev pîkol e em ji hawîr we dikin, çavên we kor

Nîvê karker dar bi dest in, êdî her dem kêferat
Va nêzîk bûye dema me, karê dinya tim bi dor

Win li Çîn û rojhilatê meyzekin, xweş meyzekin
Tev di vê rê de dibazin, wek pilingan gore qor

Her çiqa zor e bikin; win me dajon ber bi pêş
Pir nêzîk e sewre rabî, leşgerê Kurdî û sor

_____Papatyakütüphanesi_____

Eman Hey Lê

Tu şêrîn î pir ciwan î
Lêv ji sorê erxewan î
Kê bi vî rengî tu anî?
Wer di nav destê min danî
_______Hey lê hey lê
_______Hey lê hey lê…
_____________Şev û rojan
_____________Ez di meylê
Xamekêşan xweş nivîsî
Heyv û roj in lê diîsî
Qelen pir e hezar kîsî
Kes nikarî te ramîsî
_______Hey lê hey lê
_______Hey lê hey lê…
_____________Şev û rojan
_____________Ez di meylê
Zirav bejnê nûzarokê
Kiras kinê li ser çokê
Por şevînê, rûj i rokê
_______Hey lê hey lê
_______Hey lê hey lê…
_____________Şev û rojan
_____________Ez di meylê
Min xwedî kir bi xêzanî
Di dilhişkî, cangiranî
Mal û canê xe l'ser danî
_______Hey lê hey lê
_______Hey lê hey lê…
_____________Şev û rojan
_____________Ez di meylê

Bilind bejnê serwa sehê
Enî rojê ebrû mehê
Neghanê vê remza te hê
_______Hey lê hey lê
_______Hey lê hey lê…
_____________Şev û rojan
_____________Ez di meylê
Gewher çenê şêrîn kenê
Hingiv di nav lêv û çenê
Berfa spî di gerdenê
Naghê kesî bi xwestinê
_______Hey lê hey lê
_______Hey lê hey lê…
_____________Şev û rojan
_____________Ez di meylê
Reştemberî rengê şevê
Ebrû kevan ciwan çivê
Xwîn şêrînê wek hingivê
Rengê gulê lêv û devê
_______Hey lê hey lê
_______Hey lê hey lê…
_____________Şev û rojan
_____________Ez di meylê
Çavên belek çi mêrkuj in
Lêvên di sor çi xwînmij in
Bisk û kezî çi xwînrij in
Dêm û enî pir paqij in
_______Hey lê hey lê
_______Hey lê hey lê…
_____________Şev û rojan
_____________Ez di meylê
Lêv şêrînê dêm şekerê
Carek me dît li ber pirê
Min bi çavan gazî kirê:
Ka ew evîna mey berê?
_______Hey lê hey lê
_______Hey lê hey lê…
_____________Şev û rojan
_____________Ez di meylê

Reyhan kenî gete gulê:
Sêv gihiştin di paxilê
Bisk û kezî reşkakilê
Lêv dermanê derdê dilê
_______Hey lê hey lê
_______Hey lê hey lê…
_____________Şev û rojan
_____________Ez di meylê

Bi qundera kabik teşî
Hat û di ber min ve meşî
Rista min a goşî weşî
Hûna min a qafî xweşî
_______Hey lê hey lê
_______Hey lê hey lê…
_____________Şev û rojan
_____________Ez di meylê

Rista min a jı gewhera
Ronî didî rengê çira
Bira nadî destê bira
Min rêkire ji dosta xwe ra
_______Hey lê hey lê
_______Hey lê hey lê…
_____________Şev û rojan
_____________Ez di meylê

Rabe ser xwe dilovanê!
Em derkevin ji zîndanê
Dest bi destên te hozanê
Da em herin Kurdistanê!
_______Hey lê hey lê
_______Hey lê hey lê…
_____________Şev û rojan
_____________Ez di meylê

Ev Dinya Pir Xweş e

Pir xweş e pir xweş e
Ev dinya pir xweş e
Yar paldaye ser min
Rû wek gula geş e

Dev likenin sorgul
Ser dihejin sunbil
Xurxur ji avê tê
Hilm û sirra bê tê

Pir xweş e pir xweş e
Ev dinya pir xweş e
Yar paldaye ser min
Rû wek gula geş e

Destê yar bi destim
Ez serxweş û mestim
Kûpik dev û lêvin
Mêze herdû sêvin

Pala xwe da ser min
Bê fehêt û şermin
Gelek xweşe ev jîn
Em bûne wek Mem û Zîn

Pir xweş e pir xweş e
Ev dinya pir xweş e
Yar paldaye ser min
Rû wek gula geşe

Em zava û bûk in
Pêwan li me çûk in
Pal dane ser şînî
Kesek me nabîni

Hawir me zennar in
Perde pel û dar in
Guldestê evûnê
Daxwaza vê jînê

Pir xweş e pir xweş e
Ev dinya pir xweş e
Yar paldaye ser min
Rû wek gula geş e

(…)

(Cegerxwîn, Dîwana 4a, Ronak)

_____Papatyakütüphanesi_____

Evîna Dil

Evîna dil, te dil kiriye birîndar
Bihara min, hemî zer bûn gul û dar

Me ew rojên ciwanî, dan bi tolik
Ketim heştê, ji nû ve bûm evîndar

Diran û çav dil pêk ve şikestin
Û porê min spî bûye bi yek car

Bi her çaran dibî xort û dibî pîr
Ji bona min nema hêja ne her çar

Nezanim ez, digel jînê dibazim
Weke berxê di nav pencên gurê har

Cihan pêk ve di çavê min de xweş bû
Niha, pîr im, di çavên min de bû sar

Şeva reş pej vedane, hate ser min
Ku roja min li ber ava ye, êvar

Ciwan bûm, ez bi dost û yar û kes bûm
Ku pîr bûme, hemî kes bûne neyar

Evîna min wekî hespê çeleng e
Revandim ez, ezê çibkim bi hesar?

Ketim heştê û serjêr bûme deştê
Ne ew lat û ne ew hîm û ne ew dar…

Berê rengê pilingan ez bi saw bûm
Ji ber xapan, niha bûme keftar

Bi ber pêlan ketim bê dos û daxwaz
Dinalim ez wekî hirçê birîndar

Ceger-xwîn bes bibêje, pir dirêj e
Bes e Kurdo, ji xew rabe tu hişyar! ...

_____Papatyakütüphanesi_____

Ey Felek!

Ey felek, ka ew sera û
Birc û qûnaxê di min?

Ka rez û bostan û dar û
Kanî ew baxê di min?

Çîçek û nêrgiz herîştin
Tev ji bîna sor - gulan

Surperî nayên semayê
Kanî qozaxê di min?

Qeb-qeb û dengê kewan
Nayên li ser lat û çiyan

Kûre - kûre rengê bûman
Nalêya zaxê di min

Ser bi zêr û çox bi surme
Dest li ber, rû nale - nal

Dê bi kê xweş bin di dil de
Ev key û daxê di min?

Bilbilê malik xerab
Herdem bi hewar û girî

Xweş li ser sorgul dinalîn
Bûne ortaxê di min

Qumriyan sed rengê awaz
Wan ji derdê nêrgîzan

Bûm li ser kox û kelat û
Qesr û çardaxê di min

Dijminê zordest û zana
Tev welat girtin bi zor

Erdelan û şehrezûr
Û şax û kurd - daxê di min

Kurdê gernas ku şikandin
Tîp û komên Ingilîz

Ketne bindestê neyaran
Bûne Altaxê di min! ?

Diminê milet di îro
Bûne rêber bo welat

Ên bi xapan em dixwarin
Bûne ocaxê di min! ?

Ma gelo kevneperest im?
Na, ne raste ezbenî!

Lê dixwazim zû şiyarbin
Dost û hevçaxê di min

Ez ciger-xwîn im li ser vê
Paşdemeyina welat

Rengê efyon tên firotin
Rist û ev xaxê di min...

(Cigerxwîn, Dîwana 6a, Şefaq)

_____Papatyakütüphanesi_____

Ey Heval Robson!

Ey heval Robson dengbêjê cîhan
Paşmêrê selam zana û insan
Gernas û rênas, dijminê Dalas
Di ser ava re, di ser çiya re
Rengê te ê reş tê ber çavê me
Dengê te ê xweş xweş tê guhê me
Ev xebata te didî me hêrzan
Kêferata te didî me lerzan
Ev tevgera te ji bona insan
Pir jê ditirsin axa û dehqan
Xwedî sermiyan ji te ditirsin
Hemî xanedan ji hev dipirsin
Dibêjin reşik çawa şiyar bûn?
Destê hev girtin li ber me rabûn
Dalas ditirsî weke Mak-Arsî
Di ber piyan çûn pir tac û kursî
Xwedî sermiyan serê xwe hildan
Dibezin, dilerzin, dicivin, direvin
Ji meydan...

Ey heval Robson!
Ne tenê reşik ketin bin destan
Em jî sipî ne mane perîşan
Reben, belengaz, bindest,çarereş
Birçî û tazî, tev jar û nexweş
Gunhê me çi ye, ne sûc ne sebeb
Ketin bin destan ev Kurd û Ereb
Zencî û Hindî em hemî insan
Kê em hiştine wisa perîşan
Nîzam, nîzam...
Nîzama hovan, ev nîzama xwar
Nîzama faşîst em xistin bin dar
Xwedî sermiyan, dezge koledar
Em kirin bêçar, em kirin bin bar
Kirin tar û mar...

Ey heval Robson,
Derdê min û te, ev derdê giran
Zordestiya ko kete nav cihan
Hin mezin, bilind, dehqan xanedan,
Hin reben bindest mane perîşan
Ji vî derdê me Markis îngilis
Bûne du rêzan, bûne du hozan
Lênîn Sitalîn rê şanî me dan
Pale şiyar bûn xebat û lebat
Roj hilat, roj hilat...
Xelas bû rojhilat
Roja sor, roja zer
Ji Mosko hate der
Tava xwe da Balqan da Elman
Xwe berdaye ser Çîn, Çîn
Çîna mezin, Çîna giran
Şewqa xwe da Hind
Tev dagirt, cihan...

Ey heval Robson,
Karker û rencber, cotar şiyar bûn
Reben perîşan bi hevre rabûn
Bi tang û bi top, diçin şer û ceng
Li her der qîrîn li her der hewar
Li hawîr bû deng
Dixwazin azadî, serbestî wekhevî
Narevin...
Lê dijmin ditirsî, direvî,direvî..
Çi reşik, çi sipî, belengaz bûn heval
Dikujin koledar-xwedî gund, xwedî mal
Berepaş direvin bayloz, xanedan
Malê wan malê wan,
Bû bela serê wan...

Tarîx, tarîx xiste nav sînga wan
Dilê wan, çavê wan,
Ev kelem ev mîz...
Dicivin, dikevin, di şer de direvin
Peykevin peykevin...

Ey heval Robson!
Me divê dinyake ko her kes dewlemend
Dinya bû buhişt çi bajar çi gund
Ji bo her kesî fersend û mecal
Xwenda û zana, hozan û delal
Qesra me bilind, bexçe xweş û rind
Em tev de dilxweş li nav dimeşin
Tilûr diqişin, cobar dixuşin
Çuqlî dihejin, pelik diweşin
Çiya pir bilind, dirêj, girover
Tîrêjê rojê xwe berdane ser
Dinya maye mişt, ji jîn, ji evîn
Xweşî tev dagirt
Her kes, her tişt, her der...

Ey heval Robson
Fermo em herin
Serbest bigerin
Bixun, binerin
Bibênin bipirsin
Zorker nemaye ji kê bitirsin
Sinor nemane çibkin peseport
Dilxweş û rûgeş hemî keç û xort
Li vir xurînî bixun hingivîn
Li Mosko taştê, firavîn li Çîn
Li Newyorkê şîv, li London paşîv
Çi reş çi sipî tev bibin kirîv...
Firek bidin xwe, em herin Merîx
Destê xwe bidin Şêrîn û Zelîx
Zîka riwê te maçkî bimijî
Tîna dilê xwe bi te bikujî
Bêje ezbenî, bêje ezbenî,
Jola dikenî, Zika dikenî...

Dengê te ê xweş herkes dixwazî
Wî dengê şêrîn...
Bêje ey heval, hevalê delal
Bi saz bi qêrîn...
Bimrî koledar, bimrî zordestî
Bijî azadî, bijî serbestî.

Ey heval Robson!
Ev cîhana xweş
Besî teva ye çi sipî çi reş
Divê derbas kin rû biken û geş
Dewlemend serbilind,

Tev bi hev re rind...
Nemênin sêwî, birçî û tazî
Ne kuştin, ne şer, ne qîr, ne gazî
Bi hev re herin tev kar û xebat
Heşt seet, çar seet, du seet
Pir xweş e xebat
Bo milet û welat,
Ko bibin em bi kinc, bi xwarin
Bi xanî, bi ronî, xwenda û siwar
Li ber hev nanerin
Bûn heval, bûne dost, bûne yar
Hovitî nema ye...

Tev xwenda, tev zana, tev şiyar
Ev kevoka selam, pir xweşik pir ciwan
Baweşîn, baweşîn bikî ew li ser me li insan
Pir xweş e ev cîhan
Tev evîn, tev de jîn
Ax... Cegerxwîn
Pir xweş e ev cîhan...

_____Papatyakütüphanesi_____

Ey Welat Dûrim Ji Te

Dîsa ji te dûrim welat
Dil ketye gomanên dikûr
Ger dûr û nêzîk bim ji te
Her dem li ser te kûre-kûr
Gava ji te ez dûr dibim
Ne ko ditirsim ez ji şûr
Divên çarekê bikin
Ji ser te rakin pî stûr
Tim dar bi destê dijmin e
Em têne kuştin rengê mûr
Kurên te ser xistin xewê
Lê ez dinalim wek bilûr
Kengî ji xew rabin gelo
Yan kengî em dadin tenûr
Divêm bi ser çiya kevin
Dîsa bikn tev qûre-qûr
Welat çiqas dûrbî ji min
Di dil dibî pertav û nûr
Ne bes Xumênî dijmine
Dijmin pirin, nêzîk û dûr
Wek baz cihê kurd tim çiya
Dijmin di nav xan û qisûr
Dibin piyên tanga de çûn
Kal û jin û bapîr û hûr
Birçî û tazî û reben
Çarox di pê û mil bi tûr
Derd û kulan dil kirye ron
Ta ko Cegerxwîn bûye tûr.

_____Papatyakütüphanesi_____

Ez Gelek Tî Me

Şeraba wan lebên lala
Bi minde ez gelek tî me
Bila xêra te bî cana:
Nizanî ez çi birçî me?

Ji baxê paxil û sîngê
Eger sêvek bidî Seyda
Xurînî pê ku bişkînim
Diçim ser rê ku rêwî me

Eger sênca rez û baxan
Çirand û dest birin sêvan
Dibî lêv herne ser lêvan
Li min megre ku sêwî me

Bi tenha ez li çolê me
Serî goka di holê me
Birîndari m ji wan mijgan
Pêrîşani m çi xwînî me?

Welatperwer bî ey xanim:
Were dest deyne ser canim
Birînê min qemûşk bigrin
Bi jînê pir bi hêvî me

De wer maçek biminde xweş
Li dêm ko bisk bikin şevreş
Ku ayîna te bigrim ez
Ji nûve da bi zanîme?

_____Papatyakütüphanesi_____

Bihayê herdû sêvên zer
Li dil xistin te sed xencer
Mebîne qelsemêrim ez
Ji kurdên ser nişîvîme?

Kurê Xesro û Guhderzim
Di vê rêde gelek berzim
Evîndarim ku can û dil
Li ber destê te danîme

Eger ez ser dibim ber pê
Xwedana şal û îşerpê
Dixwazim ku tu pîroz bit
Di vê rê ez çi manî me?

Dema çavên te yên mêrkuj
Dibênim ez dibim wek mij
Peyala şerbeta lêvan
Kirim gawir ku yezdî me

Ji te dûrim te nabînim
Li ser te ez ciger xwînim
Çi bêjim ko nikarim bêm
Di îro ez swêdî me.

Cigerxwîn
Stockholm 26.9.1979

_____Papatyakütüphanesi_____

Ferat im-Kêferat im

Guj-guj û him-him Ferat im, Ferat...
Xush-xush û xum-xum Ferat im, Ferat...
Ferat im, kêferat im

Kar im, xebat im
Jîn û felat im
Va ye ez hatim
Ji jor ve ez têm
Diçim ber bijêr
Di nav dilê min
Tev gewher û zêr
Ferat im...

Bi him-him ez têm
Bê ser û bê min
Ser derya mezin
Ferat im...

Daxwaza millet
Feratê dijwar
Di ber xwe dibim
Tev gerş û gemar
Ferat im...

Dengê sewîyan
Rengê birçîyan
Ez dengê şivan
Xama xwendevan
Ferat im...

Tev ah û nalîn
Giryan û qêrîn
Bi çelq û lem-lem
Hemî kul û xem
Ferat im...

Diçim pêş bi rist
Wek sitêr û rist
Hemî derd û kul
Dikevim nav dil
Ferat im...

Di dilên xortan
Dikelim herdem
Ber pozê dijmin
Ez xîp û kelem
Ferat im...

Ez xwendevarî
Ezim hişyarî
Dûr û dirêjim
Gavan tavêjim
Ferat im...

Di nav dilan de
Pir xurt û bi tîn
Di nav damarên
Xortanê bûm xwîn
Ferat im...

Di ser hevre têm
Bi çelqîn û guj
Di ber xwe dibim
Dijminê xwînmij
Ferat im, kar im, xebat im
Ez kêferatim
Vaye ez hatim
Ji Kurdistan ve têm
Pir xurt û bi tîn
Ez pêta cerg
Û dilê Cigerxwîn

_____Papatyakütüphanesi_____

Fidakarê Welat im

Erê dayê metirse vame ha tim!

Wekî roj im niha vame hilatim!
Ji bo ko te ji dest dijmin derênim

Wekî Zab û Ferat im, kêferat im
Dixwazim derkevim şax û zinaran

Li ber dijmin wekî lat û kelat im
Ji min dijmin ditirsî, pir dipirsî

Ku ez hatim wekî Zab û Ferat im
Didim ber xwe hemî sermayedaran

Wekî şap im di Sîpanê Xelat im
Ji dostan re hemî pertav û ronak

Ji dijmin re wekî ar im, şewat im
Ji bo jar û belengazan bihar im

Ji bo har û neyaran ez şibat im
Li tarîxê binêrin ez kuda me?

Xwedi eywan û birc û pût û lat im
Ev im ez, lê di bin destê neyaran

Eger rokê ji xew rabim du qat im
Li ber pozê neyaran xurtemêr im

Ciger-xwînim, fidakarê welat im.

_____Papatyakütüphanesi_____

Giryan im Bes e

Em ji xew rabûn welat im ez bi qurban im bes e.
Tev de rabûn Rojhilat im sebr û saman im bes e.
Umrê min çû tev di vê rê, roj û şev nal û girî,
Das û çakûç wa me hildan, qîr û giryan im bes e

Ev dema serbestî ye, bindestî îdî çû nema,
Şad û dilxweş û bilind bim, heps û zindan im bes e.
Em hemî dost û bira bin da bibî bax û bihişt,
Min ji nav baxê cîhanê, bax û bustan im bes e.

(Cigerxwîn, Sewra Azadî, Dîwana 2a, 1954)

_____Papatyakütüphanesi_____

Gulfiroş

Ez ji xew rabûm, gulfiroşek dî,
Pir gelek şa bûm, gul bi dil didî.
______________________Gul bi dil didî.

Hebû me yek dil, tev jan û kul bû,
Ne bûme bawer, gul bi dil bidî.
_______________________Gul bi dil bidî.

Bazar me kir go, ser bi ser nadim,
Ê gulperest bî, can û dil didî.
___________________Can û dil didî.

Min go kî didî, can û dil bi gul,
Go: ev bazar e, dil bi kul didî.
____________________Dil bi kul didî.

Min can û dil dan, dil kiriye qêrîn,
Go ho Cegerxwîn, dil bi gul didî.
_____________________Dil bi gul didî.

Hawar Hewar!

Hawar hewar
Hawar hewar!
Van dijminan
Qada me xwar

Hawar dikim
Gernas û mêr
Kurdên di şer
Di rengê şêr
Êrîş bikin
Tev wek piling
Ji nav xwe derxin
Wan bi ceng.

Hawar hewar
Hawar hewar!
Van çûçikan
Genmê me xwar.

Talan birin
Wan dexl û pez
Çeper çirandin
Ketne rez.

Hawar hewar
Hawar hewar!
Van dijminan
Qada me xwar

Hawar dikim
Ranabî kes
Şêx û mela
Û pîr û qes

Bi xaç û xişt
Û mizgevt û dêr
Em xistine
Tora neyêr.

Hawar hewar
Hawar hewar!
Van çûçikan
Dexlê me xwar.

Sed camî û
Dêr û kenişt
Naqos û bang
Û tîr û xişt
Sed lek ji
Tîpên Lemterew
Bikêr me nayên
Tev derew.

Hawar hewar
Hawar hewar!
Van dijminan
Qada me xwar.

Bi dest tifing
Em herne şer
Bişkî neyar
Em bidne ser.

Hawar hewar
Hawar hewar!
Van qumbilan
Genmê me xwar.

Şerm e, kurê
Mîtan û Lor
Qada me bigrîn
Ew bi zor
Navdar e ko

Gernas e Kurd
Îro çima
Mayîn Zîgurd?

Hawar hewar
Hawar hewar!
Van dijminan
Qada me xwar.

Hawar dikim
Gund û eşîr
Bajarî û
Mîr û gîzîr
Dijmin ne xur-
Te herne wa
Êrîş bikin
Sêncê ewa.

Hawar hewar
Hawar hewar!
Van dijminan
Qada ne xwar.

Dijmin bi zor
Û serbilind
Ji ber me girtin
Şar û gund
Ne nan heye
Ne war ne cî
Namûs nema
Apê Hecî!

Hawar hewar
Hawar hewar!
Van dijminan
Qada me xwar.

Em tevde rabin
Mil bi mil

Êrîş bikin
Dijmin ji dil
Destan bi pakî
Bidne hev
Welat bihêlin
Bo xwe tev.

Hawar hewar
Hawar hewar!
Van dijminan
Qada me xwar.

Em tev bira
Ol ya Xwedê
Cotê xwe
Bighê ser sedê
Em bidne pêy
Gernas û mêr
Tev herne dijmin
Rengê şêr.

Hawar hewar
Hawar hewar!
Van dijminan
Qada me xwar.

Em pêk ve wek
Şêr û piling
Li ser çiyan
Em bidne deng
Xweş bidne ser
Pişta neyar
Bişkî û bimrî
Koladar!

Hawar hewar
Hawar hewar!
Van çûçikan
Genmê me xwar.

Seyda ceger
Tev bûye xwîn
Dîsa li min
Derbûn birîn
Bişkî timî
Sermayedar
Dilxweş bijîn
Em payedar

Hawar hewar
Hawar hewar!
Van dijminan
Qada me xwar.

Helbestek (Ebrû Şevê)

Ebrû şevê
_______Şêrîn devê
_____________Lêv hingivê
____________________Xanim!

Ez nexweş im
_______Ne serxweş im
_____________Derî veke
__________________Canim!

Me soz dabû
_______Bighêne hev
____________herdu bi şev
_____________________Şêrin!

Evîndarê
_____Çavên belek
__________Wan diranên
___________________Zêrîn!

Ebrû şevê
_______Şêrîn devê
_____________Lêv hingivê
____________________Xanim!

Ne serxweş im
_______Ez nexweş im
_____________Derî veke
__________________Canim!

Em bi hev re
________Çûbûn çiyê
______________Efendiyê
____________________Îro.

Reqs û sema
________Li ber çema
____________Mane heta
____________________Nîro.

Ebrû şevê
________Şêrîn devê
______________Lêv hingivê
______________________Xanim!

Ne serxweş im
________Ez nexweş im
______________Derî veke
____________________Canim!

Te go:Were
_________Ez bi te re
_____________Heta sibê
_____________________Razin.

Tu deymeke
_______Derî veke
____________Ji bo çi ev
__________________Gazin?

Ebrû şevê
________Lêv hingivê
______________ Şêrîn devê
______________________Xanim!

Ne serxweş im
________Ez nexweş im
______________Derî veke
____________________Canim!

Ez şewitîm
________Dil peritîm
_____________Wer şemitîm
_______________________Hatim.

Rob li xwe ke
_________Derî veke
____________Tu deymeke
____________________Satim.

Ebrû şevê
_______Lêv hingivê
_____________ Şêrîn devê
____________________Xanim!

Ne serxweş im
_______Ez nexweş im
_____________Derî veke
__________________Canim!

Bi wî serî
_____Ji ber derî
_________Maçek nedî
________________Narim.

Ji awirên
_____Çavên belek
__________Zanî birîn-
________________Darim?

Ebrû şevê
_______Şêrîn devê
_____________Lêv hingivê
____________________Xanim!

Ji bo Xwedê
_______tu guh medê
______________Îşev şeva
_____________________Înê.

Xwe dîn meke
________Derî veke
____________Ez hatime

_____________________Dînê!

Ebrû şevê
________Lêv hingivê
______________ Şêrîn devê
______________________Xanim!
Ne serxweş im
________Ez nexweş im
______________Derî veke
____________________Canim!
Sebra dilê
_______Rûb ji gûlê
_____________Dilpaxilê
____________________Sêv in.
Mala minê
________Şêrîn devê
____________Lêv hingivê
_____________________Xanim!
Ne serxweş im
________Ez nexweş im
______________Derî veke
____________________Canim!
Cejna siba
_______Bi maçekê
____________Piroz dike
____________________Jînim.
Dilbirînê
_______Çavên belek
____________Ji ber te bê
_____________________Tînim.
Ebrû şevê
________Şêrîn devê
______________Lêv hingivê
______________________Xanim!

Ne serxweş im
________Ez nexweş im
______________Derî veke
____________________Canim!

Hetta Kengî Di Xewda Bî? !

ese millet li te şerme
Hetta kengî di xewda bî? !

Dibin destên neyaran de
Hejar û dîl û kola bî?

Bihar va tê çiya xweş bûn
Weke şêran herin şer em

Çima wer jar û xemgîn bî
Hetta kengî tu ranabî! ?

Binêrin win li Engola
Weke şêran ketin çola

Serê te hişk wekî pola
Di bin destê neyara bî?

Serî hildî, tu gernasî
Eger rabî tu mêrxasî

Gelo raste divê bimrî?
Di nav dijminde winda bî?

Ji dijmin re dibî rencber
Bi paş de mayî bê rêber

Ji bo dijmin dibî şevger
Bese îdî weha nabî! ?

Were carek ji xew rabe!
Weke gernas û şêra be!

Xwe pêkbêne bi hevra be!
Divêm hişyar û zanabî

Bese win rê bidin zana
Bidin pêzan û hozana

Ji bo çi wer li pey şopa
Beg û şeyxa û axa bî?

Çi ol û êl û malbatin
Evên dî qey hemî tatin! ?

Hemî yek dar û yek katin
Bibin yek da, ku dil şabî

Bi: tang û top û lek millet
Tu gavan pêş de bavêjî!

Hetta kengî li benda van
Nivişţê: şeyx û seyda bî! ?

Tu guhmed van beg û axa
Xwe rapêçê li ser şaxa

Ji dijmin bigre van baxa
Tu dê serdar û paşa bî!

Cegerxwîn im dixwazim ko
Ji bo te rast bibêjim ez

Tu guhdêre li dengê min
Neko saza li ber ga bî? .

Jin Hene-Jinkok Hene

Cihan bû ye zivistan
Rê û biwar rawestan

Berf û baran û bahoz
Hawîr bûye terpetoz

Çûk nikarin derkevin
Teba nema dilivin

Rê winda kir çîqê reş
Di wê roja pir nexweş

Cihan li ber tarî bû
Ew nizanî diçî kû

Bi bez diçî, dil bi kul
Per û terî hemî şil

Ji ber serma Sibatê
Xwe avête ber latê

Pir tarîye, bû dereng
Di şikeftek reş û teng

Çîqê reşê pir bi rû
Xwe avête hindirû

Ket hêlîna kevokê
Xwe berdaye ser çokê

Kevokê kir qire-qir
Pepû, ji ku hatî vir?

Ba, bahoz tên bi gij-gij
Cihan tevde bûye mij

Ez hatime mala te
Xwe daye ber pala te

Ez î wekî te teba
Gerek bêjî: merheba

Van çend rojan Sibate
Tim namênim li ba te

Ezê herim mala xwe
Bighêm cem hevala xwe

Lê kevokê bi xeyd go:
Na heyra, na, de o, to!

Îşev raze, sibê zû
Here bêka diçî kû?

Ez bi tenê jina bî
Hêlîn tenge, nîne cî

Nêr hemî dest dirêjin
Xelkê siba çi bêjin?

Jîn û Hebûn

Ez xumxuma ava çeman,
Ez çerx û govend û sema,
Tîn im di nêv kat û lema,
Jîn im, hebûn im, tevger im.

Bayê siba tê xweş ez im,
Berfa sibatê xweş ez im,
Xurtî di latê xweş ez im,
Hişk û ziwa bin, ez ter im

Giranbiha me, zêr û dur
Ez tim hebûn im, xurt û gur,
Yaqût û lal û gewher im.

Pêşve diçim kar û xebat,
Di nav çiyan de hîm û lat,
Pêlan didim Zab û Ferat,
Çelq û xumîn û gur-gur im.

Pir xurt û hêz im ez hebûn,
Ez pêşveçûn û serxwebûn,
Herdem di nav damar û xûn,
Ez her heme, qet namir im.

Bihişt ez im, agir ez im,
Bakir ez im, rakir ez im,
Xemgîn kir û şa kir ez im,
Herdem didim, ez na kirim.

Jîn im, bihar im har û dîn,
Candar bi min herdem bi tîn,
Min dane wan ev hilm û bîn,
Dinêv hebûnê cîgir im.

Ev ax û ba û av im ez,
Ev pêtî û alav im ez,
Xweş ronî û pertav im ez,
Xurtî di zendên karker im.

Herdem heme, peyda me ez,
Tava riwê xeyda me ez,
Cama bi dest Seyda me ez,
Ez ol û vîn û bawer im.

Jîna Cegerxwîn im ji dil,
Ez xurtî û tîn im di dil,
Ez hêz û xurtî me di mil,
Karim vî laşî ragirim.

Ka Kevin Nadêrin

Bavê te gelek ji me kuştine
Wey bêbext, bêbext, bêbext!
Malbata me û we li ber hevin
Bi tiving û şûr û dar û rext

Dijminahiya me dijmin kire axa
Ma ne bes e, ta kengî wilo bin? !
Ji dest me derxistine ew tac
Û can û mal û dar û text

Serê xwe li min dihejênî;
Yanî gunehkar im ez
Berê xwe ji min diguhêzî;
Yanî gunahkar im ez

Were em ka kevin nedêrin!
Û guh nedin heçî çû
Bextiyarî çavnêrî me ye
Ko bê pir bextiyarim ez

Ji bavê te re çi hatiye gotin
Bê bextîne, bê bextîne tev
Ji diya te re çi hatiye gotin
Durûtine, durûtîne tev

Cobarên bê bexte li gundê me û we
Dibin wek derya ko tev bighên hev

Kaniya Evînê

Ez û bilbil bi gul û yar navdar in
Nîşanê evînê ne tenê ne dildar in

Dost û yar du dar in, payebilind û şîn
Dostanî, dilbijî di nav da pêtî û ar in

Evîndar her yek rengekî dixwazin
Hin dilbijê sorgul û dilbijê reşxar in

Evîn kanî ye, şêrîn û tehlî tê da yek so
Lê li hawir beden û çember û dîwar in

Ji wê kaniyê cihokek tê ser dilê hejar
Pêlên pêşi xweş in, lê ên paşî dijwar in

Keça Kurd

Keçê rabe serî hilde divê çaxê weha nabî
Binêr jin çûne ezmana, heta kengî di xewda bî?

Dixwazim zû bixwênî xweş, ji ser rû rakî çara reş
Tu gavan pêş de bavêjî, wekî: Andêra û benda bî

Çine ev çarik û pêçî, di rexta de xwe rapêçî
Bi destê te kelaşînkof, bera zana û xwenda bî

Ji dijmin re tu mêrku bî, di hindur de tu paqij bî
Ne xav û bê xuy û rij bî, meger çendan li gunda bî

Bere gundî û rencber bî, welatparêz û perwer bî
Sipî bî yan tu esmer bî, wekî fanos û finda bî

Wekî findê dikî ronî, li bajêr yan li gund rûnî
Diya şêr û pilinga bî, hevala ser bilinda bî

Erê şoxê, erê şengê, bi hevre em herin cen
Girêdayî hata kengî, bimênî, dil û winda bî?

Dixwazim ko wekî min bî, bi dijmin re tu dijmin bî
Di cengê de wekî cin bî, ne rengê bûm û kunda bî

Were xuşkê tu zû rabe, di şer de rengê şêra be
Bera Ala meya rengîn, li ser şaxan te hilda bî

Di rojên şahî û cejnê, binêrim ez li wê bejnê
Bi hevre em herin dansê, tu padîşahê rinda bî

Şirîn û nazik û rind bî, şeker lêv û sipî zend bî
Were em hev bikin hembêz, bere fetwa xwe min da bî

Keça zana û jêhatî, bibe partî-Dîmoqratî
Bere dîsa tu şêrîna dilê xorta û Seyda bî

Keko Ez Bilûrvan im

Keko ez bilûrvan im
Bi her tiştî dizanim

çiyan tênim govendê
Berxê mîjo di bendê

Hirç û hov û dar û ber
Lotan didin tev li ber

Ev masiyên Derya Reş
Bi bilûra mi serxweş

Welat tijî bûn li deng
Tên dîlanê şox û şeng

Keko ez bilûrvan im
Ez şivan û gavan im

Rûniştîme bin darê
Didim pesnê biharê

Dengê saza min zîz e
Darblûra min gwîz e

Ez pif dikim bilûrê
Dil agire dikurê

Şiyarbûne rast û çep
Turk û Taçîk û Ereb

Vexwariye me ev durd
Ji bo şiyar bikim kurd

Lê ez çibkim ranabî?
Nizanim wê çawabî?
Nizam kere jan jî ker?
Ez bi gurzan tême ser
Serî hişke wek kevir
Divê bişkê bi bivir
Divê gurzan deynim ser
Yan jî jêre bêjim her
Dijmin dêwê xwînvexwar
Welat kirye tar û mar
Hirç ketiye nava rez
Li min bûye lez û bez
Dikim hewar û gazî
Bi vî dengî, vî sazî
Kes guh nadî saza min
Qîr-qîr û gaz-gaza min
Kurdno hemî bibne yek
Dest bavêjin gurz û çek
Werin þ erê hirç û dêw
Biparêzin mal û mêw
Ji vî bextê minê reş
Ez nexweş û ew nexweş
Bê xwedîne rez û mal
Ezê çibkim pîr û kal
Rezê mine ji kerkûş
Dijmin xwar û maye pûş
Dikim qêrîn û gazî
Dilê min wer dixwazî
Ez pêwanim bilûrvan
Ne mêrkujim, dilovan
Bi guv-guv û bi nalîn
Kurd ranabî Ceger-xwîn

_____Papatyakütüphanesi_____

Kengî Tê Bê?

Kengî tê bê, kengî tê bê
Kengî tê bê şêrîn devê
Lêv hingivê, ebrû çivê
Por şevê, kengî tê bê
Kengî tê bê, kengî tê bê
Kengî tê bê, kengî tê bê
Kengî tê bê sebra dila
Por şevînê li ser mila
Em herne nav bexçê gula
Gul bidne dengê bilbila
Kengî tê bê, kengî tê bê
Kengî tê bê, kengî tê bê
Kengî tê bê, lêv şêrînê
Dêm nîvişkê hingivînê
Derman bikî vê birinê
Bighêne hev Mem û Zînê
Kengî tê bê, kengî tê bê
Kengî tê bê, kengî tê bê
Kengî tê bê herne çiya
Rûnin li ber hûr deviya
Paldin li ser gul û giya
Rûnin li bin siya biya
Kengî tê bê, kengî tê bê
Kengî tê bê, kengî tê bê
Kengî tê bê meş xeramê
Şêrîn kenê, şekrê Şamê
Kengî bê ez xulamê
Ez ramîsim te dotmamê
Kengî tê bê, kengî tê bê
Kengî tê bê, kengî tê bê
Pêncî sal in ez bi şîn im
Ez ceger her dem bi xwîn im
Pir nexoş im, dilbirîn im
Ez li ser te her dixwînim
Kengî tê bê, kengî tê bê
Kengî tê bê, kengî tê bê

Kilama Hêviye

Tevirê gundî
Kilama hêvî ye
Tevirê gundî
Jiyan bi xwe ye

Hatin çûn sal ser sal
Gelê me birîndar û poxzîn
Me zulim xwar, zulim vexwar
Lê veşartî ye
Di dilê axê da
Tovê rojên delal

Li tevirê gundî
Av diçe, gul vedide
Li tevirê gundî
Dilê min bihar dide

_____Papatyakütüphanesi_____

Kîme Ez?

Kîme ez?
Kurdê Kurdistan
Tev şoreş û volqan
Tev dînamêt im
Agir û pet im
Sor im wek etûn
Agir giha qepsûn
Gava biteqim
Dinya dihejî
Ev pêt û agir
Dijmin dikujî
Kîme ez?

Ez im rojhilat
Tev birc û ketat
Tev bajar û gund
Tev zmar û lat
Ji destê dijmin:
Dijminê xwînxwar
Xurt û koledar
Ji rom, ji fireng
Di rojên pir teng
Bi kuştin û ceng
Parast, parast
Parast min ev rojhilat
Kîme ez?

Rojhilatê nêzik
Rojhilatê navî
Ev bajar û gund
Ev bej û avî
Ket bin destê min
Pî da ser dijmin
Min bi ceng û şer
Zanîn û hiner
Pişta wî şikand

Serî lê gerand
Ez bûm padîşah
Xurt û serbilînd
Ketm destê min ta sînorê
Hind Kîme ez?
Kîme ez?

Kurdê serf iraz
Dijminê dijmin
Dostê haştîxwaz
Ez xweş mirov im
Ne hirç û hov im
Lê çibkim bê şer
Dijmm naçî der
Bav û kalê mm
Dijîn tev serbest
Naxwazim. bijîm
Te ebed bindest
Kîme ez?

Divê ez derxim
Dijminê xwînxar
Şahê efyûnkêş
Jontirkê dijwar
Serbest bijîm ez
Wek hevçaxê xwe
Dilxweş bîxum ez
Rez û baxê xwe
Çekan hilgirim derkevim meydan
Rêçek nû çêkim ji boyî însan
Kîme ez?

Ez im ê şikand leşkerê Rêşar
Min bi xwîna xwe parastî ev war
Di sînga dijmin ez bûme kelem
Xwe dan ber siya min Turk û Ecem
Li ser serê min
Sinbil û kulah
Serê hespê min

Digirt Padîşah
Ez im ew gernas
Ew Selahidîn
Bipirs ji dimyat
Bipirs ji Hetîn
Kîme ez?

Ez im Erdeşîr
Ew Noşîrewan
Kesrayê mezin
Bi tac û eywan
Dostê kevnare
Ko bûne dijmin
Ser ditewandin
Ber agirê min
Ez im ew qelaş xurt û pehlewan
Xerac min distan ji Hind û Yewnan
Kîme ez?

Ez im gernas ez im ev mêrxas
Belê ez im Kurd
Yro ez mame
Bindest û zigurd
Ew tac û eywan
Tev çûn û rizîn
Dijmin nav û deng
Tev ji min dizîn
Xistin laşê min mîkrobên teres
Ta bûm perîşan bê nav û nekes
Kîme ez?

Ez im ew kurdê serhişk û hesin
Yro jî dijmin ji min ditirsin
Bîna barûdê
Kete pozê min
Dixwazim hawîr
Biteqim ji bin
Dîsa wek mêra
Bikevin çîya

Naxwazim bimrim
Dixwazim bigrim
Kurdistana xwe
Axa mîdîya
Kîme ez?
Kawey hesinker bav û kalê min
Perçiqand serê Zehakê dijmin
Ji gerdana kurd
Wî şikand zencîr
Serê me parast
Ji birîn û şûr
Roja hat kuştin xwînmijê dilsoz
Goya dibêjin: - Ew roj e nûroz
Zivistan diçî
Ew rojên ne xweş
Parêz dibî kurd
Ji dêwê zergeş
Wesan dibêjî Zerdeştê rêzan
Ehreman dişkê Hirmiz tê meydan
Kîme ez?
Ez im ê çêkir ev cejn û nûroz
Divê bistênim
Wilo nemênim
Bigrim tol û doz
Fermandar bim ez
Li ser Kurdistan
Bo min bimênin
Ev bax û bustan
Ev şax û ev deşt
Rez û şînahî
Bigrim destê xwe
Dil xoş û şahî
Zana û xwenda
Dezgevanên xurt
Vî warî bigrin
Bikin ronahî
Kîme ez? .

Ez im Kardox, Xaldêwê kevnar
Ez im ew Mîtan, Nayrî û Sobar
Ez im ew Lolo
Kardok - û Kudî
Ez im Mad û Goş
Horî û Gudî
Ez im Kurmanc û Kelhor, Lor û Gor
Ez im, ez Kurd im, lî jêr û jor
Çend hezar sal in
Kurdistana min
Perçe perçe ma
Bindestê dijmin
Kîme ez?

Iro ji Lor û Kelhor û Kurmanc
Ji dest xwe berdan ew text û ew tac
Bûne Olperest
Bi tizbî û xişt
Ta dijmin şikand
Li me ser û pişt
Me dan bin lingan dewlet û hebûn
Bûn dijminê hev perçe, perçe bûn
Ta ko Kurdistan
Ta ko Kurdistan
Jar û perîşan
Kete bin destan
Kîme ez?

Ez im ev milet ez im ejdeha
Ji xewa dîlî şîyar bûm niha
Dixwazim wek mêr
Dixwazim wek şêr
Serê xve hildim
Çi ser bilind im
Bi cîhan carek
Ez bidim zanîn
Rêçika Markîs
Rêçika Lenîn
Kurê Guhderz û Ferhad û Rustem
Kurê Salar û Şêrgoh û Deysem
Bejin bilind im
Wek Dêw bilind im
Ez dest dirêj im
Serbest dibêjim
Dixwazım bi lez
Gavan bavêjim
Kîme ez?

Ne xwînxwar im ez haştî xwaz im ez
Serdarê me ye gernas û nebez
Em şer naxvvazin
Divên wekhevî
Em paşve naçin
Dijmin direvî
Ji bo mirovan em tev dost û yar
Bijî Kurdistan bimrî koledar
Kîme ez?

_____Papatyakütüphanesi_____

Kurdo Namûs e Rabe

Kurdo namûs e rabe,
Ji bo me qet we nabe,
Li şorişê tên kuştin,
Li vir vexun şerabe!

Ji bo fidakariyê,
Em dernegan vekin zû,
Da birayên îranî,
Li me nekin îtabe.

Mal û çekan verêkin,
Canbezaran bişênin,
Li wir birçî dimênin,
Li vir dixun kebabe!

Kelaşinkof li milde,
Wek Erdeşêr û Şêrkoh,
Ala Kawa tu hilde,
Guh med li afitabe.

Eger divê azadî,
Tu guh mede li sadî,
Zû derkeve ser şaxan,
Hetta roja me jî bê!

Le ger tu jinperestî,
Welat divê bi sistî,
Hêvî dikî tu avê,
Ji leylan û şerabe!

Zanim tu xweş egîtî,
Bermayê Mad û Mitî,
Di serde rengê şêrî,
Li Baximiz û Hebabe!

Gel dixwazî tu rabî,
Weke şêr û gura bî
Dijmin tu zû dişkênî,
Eger tu wek bira bî.

Çil sale dilbirînim,
Cerg û hinav bi xwînim.
Welatparêzî lew ez,
Dixwazim zû tu rabî!

_____Papatyakütüphanesi_____

Kuştim Şêrînê

Yar zanî gulperest im, baqê gula da dest im,
Bade ji dest ne noşîn, ah ma çima sermest im? ! ..
Mest im ji dest wê dînê, ah kuştim ah kuştim
________________________________Ah kuştim şêrînê…

Bi dilxweşî, bi yaîi yarê da min diyarî,
Ne perde hişt ne çari serxweş kirim neçarî
Serxweş kirim wê dînê, ah kuştim ah kuştim
________________________________Ah kuştim şêrînê…

Maçek ji lêv şêrînê miryan tênî ser jînê,
Guft û ken û laqirdî dikin bahar, havînê,
Dinya me da mizgînê, ah kuştim ah kuştim
________________________________Ah kuştim şêrînê…

Li Rojhilat

Şev reş û tarî, bahoz û bandev
Nakevî dest me: ne razan ne rev

Hewrên rêzanî tarî û giran
Berfê bibarî, yan gulebaran?

Em reşhewravin kevneperestî
Tênin bîra min dîlî, bindestî

Dar bikevî dest mirovên xwînxwar
Dîsa dimênin birçî û hejar

Karê me dibî veşartin û rev
Tavê nabênin bi rojê em tev

Tênin ber çavan dijûn û lêdan
Şemaq û qamçî, kawçûk û zindan

Pêlên zordestî wek lehî û çêm
Xwe berdin ser me xum-xum û lem-lem

Di ber xwe dibin bîr û serbestî
Paşve diþ kênin nûjenperestî

Tên perçiqandin tev destûr û rist
Raserî me tên ev kevnepirist

Benda Azadî li xwe napirsî
Belkî ez şaş im, ji wan natirsî

Tarîx û abor, herdu di gel me
Eger bitirsin ji bo me şerm e

Badîhewane ev tav û bahoz
Eger em rabin hemî dibin toz

Vane, şiyarbûn cotkar û karker
Dijmin têşênin bê ceng û bê şer

Çiqas bimênî ev cihan bê deng
Bê şer, bê kuştin, be halan û ceng

Em her diçin pêş, dijmin diçin paş
Bê av digerin ev dolab û aş

Sermayeperest, tev top tavêjin
Nabênin îro çawan sergêjin? !

Ew çi talan û çi ceng û pevçûn
Bila xweş bikin hemî cî û şûn

Hemî em mirov bibin wek bira
Cî nedin diza, rê nedin gura

Cihan xweş bikin tev bax û bihişt
Ne şûr, ne xençer, ne derf û ne xişt

Keser nemênî wek min dilbirîn
Ev dinya xweş e, dinya Cigerxwîn

(Cigerxwîn, Dîwana 6a, Şefaq)

Lorî

De lorî, lorî kurê min lorî
Bavê te kuştin dayik bi gorî
Gernas û mêrxas divê tu negrî
Millet ku sax bî nema tu dimrî
De lorî…
Millet şiyar e gelek gihaye
Tiving bi dest e li ser çiya ye
Şêr û piling in, hawîr dibazin
Doza me Kurdan, serbest dixwazin
De Lorî…
Bi xwîn nivîsîn li ser zinara
Li vir nemaye cihê neyara
Biqeşte dijmin, qada me berde
Ew der welatê gernasê Kurd e
De lorî…
Dijmin bi top û firok û leşker
Bumbardûman kir welat li her der
Hilweşandin tev mizgeft û dîwar
Kûr kûr dinalin, jar û birîndar
De lorî…
Zar û zêçên Kurd, pir têne kuştin
Dexl û rez û pez, tiştek nehiştin
Tazî û birçî, bin banger û berf
Wan naveşêrin, şikeft û berqef
De lorî…
Li ser zikên xwe diçin bi mestî
Din dest û hin pê, hin ser şikestî
Di şevreşan de gernas û rêber
Şêrên birîndar, dema diçin şer
De lorî…

Dijmin ji tirsan dişkên û dimrin
Derbend û rêçan li ber digrin
Ji wî distênin derb û berên xwe
Xwedî dikinpê em leşkerê xwe
De lorî
Serdar bilind e rêzan û mêr e
Zêrên serê xwe bişênim jê re
Bere bişroşî, bidî bi şeşar
Berdî dijmin û neyar
De lorî
Qada me berdin ji bo me yek ser
Aştî dixwazin, me navê ev şer
Em jî wekî xwe divên serbestî
Ma ki dixwezî, dîlî, bindestî?
De lorî…

Maçek Ji lêvan

Por zêrîn û çavkesk û rûrojê
Ebrû heyv û stêrik pijkojê

Kufr û îman du ayetên lêvên sor
Ê maçek jê bir bihiştî, ê jê nebir çû dojê

Feleka etles kembera xwe berdaye ser bejnê
Pir naz û delal e, dêm ji gula berrojê

Maçek berî sîh sakî daye min ji lêvan
Ji wê çaxê xewa min nayê, ne bi şev ne bi rojê

Îsal min maçek jê xwest, go:Na
Ji dêman?
Min go:Na
Li lêvan?
Min go:Jê

Min maçek jê bir û bi hezaran ketin ber pê wê
Dema hembêz kirim wê agir piling û dilsojê

Mela Banga Sibê Didî

Mela banga sibê didî
Dibê: ji xew rabin bes e
Ev bû hezar sal kole ne
Ta key di xew de bin, bes e:

Li ser we tim zor û setem
Pingav û gol û ça û çem
Bahoz û serme û seqem
Ma win şiyar nabin, bes e:

Malê me her bixwî neyar
Tim bêne me qamçî û dar
Bindest û birçî û hejar
Parsek jî wa nabin, bes e:

Bindestê dijmin pir nexwe?
Li ser çiyan em bûn kele?
Qirdê me kor, bextê me re?
Ma hê jî ranabin, bes e:

Welat xweşe tev xêr û bêr
Petrol û hasin, zîv û zêr
Bindestê dijmin tim li jêr
Ta kengî kole bin, bes e:

Hetta nebin xwenda û jîr
Bê rêber û bê destegîr
Bê dewlet û rist û wezîr
Bindestê tirka bin, bes e:

Dijmin Relek zana û xurt
Xwînxwar û devlok, har û sirt
Ta key bi xap û fort û zirt
Li ser me axa bin, bes e:

Tev yên mene ev bax û dar
Deşt û çiya, lat û zinar
Em derketîne, bendewar
Lê ew di baxa bin, bes e:

Ev xan û eywan û sera
Dijmin bixun mal û pera
Xweş tê de rûnin, lê çira
Em tim li çola bin, bes e:

Em tim ji derve dûrîdest
Birçî û tazî, jar û mest
Tim têne kuştin dest bi dest
Bin boks û dara bin, bes e:

Dijmin ketin xanên bilind
Girtin ji ber me şar û gund
Lê em bikûrin rengê kund
Yan rengê zaxa bin, bes e:

Daxwaz çiye ji serxebûn
Da em bixun mal û hebûn
Pê xweş bikin derdê derûn
Lê xurt û zana bin, bes e:

Li ser çiyan nal û girîn
Guhdêre qîr û deng û şîn
Dîsa ciger tev bûye xwîn
Bin berf û serma bin, bes e:

Mizgîn

Mizgîn li dil bûye bihar gul pişkivî derket ji xar,
Bilbil bi gul re bû heval dil nû ji xwe bûye şiyar.

Gava me mizgîn daye dil tê de nemane derd û kul,
Rabû ji xew hat pêşî gul pêçan li xwe car û xumar.

Sed aferîn bo vî dilî êrîş bire dêmê gulî
Çarik li bejnê herbilî hatin sema bisk û guhar.

Bisk û guhar hatin sema eprî li ser zulfa nema,
Dîlber li ber min her we ma dinya li min bû dost û yar.

Sed ah ji van çavên di reş biskên siyah dêmên di geş,
Wan gotinên şêrîn û xweş şerbet ji lêvan, min vexwar.

Şerbet ji levan min mijî hetta ko dil jê bû tijî,
Qet agirê dil nakijî pêtî li dil dan, bû hewar.

Min dêm û gerdan gez kirin xalan bi talan min birin,
Destan memik talan kirin, maçan ji her der bê jimar.

Pêşî bi remz û nazina ceng bû bi kulm û bazina,
Paşê bi lav û gazina wek Rustem û Esfendiyar.

Maçek ji lêvan min sitand, derdê li dil min pê revand,
Destê min girt û nû hejand, go: sersera ey Şehsiwar.

Rabûme pê xatir me xwest, qolan û kember zû vebest,
Em herdu gerdenwar û mest pêta di dil de nabe sar.

Qehwa şêrîn lêvên sekir da min, li min dergeh vekir,
Derdê dilê min zêde kir dîsa Cigerxwîn maye jar.

Pendname

Ezê bêjim lê hun dilê xwe megrin,
Dinya ne hêja ye emê tev bimirin.

Mala me gelekî kûr e, yek max e,
Ew jî li bin şeş heft tebeqên ax e.

Em tev bira ne, ji dê û yek bav,
Ji miriyan re çi maye, ji bil nav.

Qet şiyar nabin, ta kengî razin,
Hun mezin in, em ji we dikin gazin.

Xelk dibêjine me, şêx û hem mela,
Wextê zekata xwe, dibêjin bela.

Çiman hezretê peyxember gotiye,
Zekatê mexwe, ger tu haşimî ye.

Malûmê we ye, ev qerêja mal e,
Lewra ji şerîfa re ne helal e.

Em bi dilê xwe tev hakim û mîr in,
Di zekatê de, ji qismê feqîrin.

Madam em werîsê enbiya ne,
Çima em xerîkê karê diya ne.

Bes e, hun ji xew rabin, ez gorî zû,
Ji zarokên xwe re bêjin ilmên nû.

Çiman hezretê fexirl-alemîn,
Gotiye; ”Itlibul ilme welew fis-Sîn”.

Misilman kengî li Sîn, hebûn ew çax,
Ax ji derdê we şêx û mela ax! Ax!

Hon dibêjin em bûne qutbê razî,
Qet yek ji we nabe miftî û qazî.

Hun bi van herdû ritban ne razî ne,
Lewra hun belengaz û pêtazî ne.

Hun tev mêr û çeleng û xort û ciwan,
Hun ji pîsa parsê dikin ji bo nan.

Ez mela me lewra dilê min dêşî,
Xwedê rehma xwe bikî li ên pêşî.

Em hînî tu karî ne kirin yekcar,
Lewra em hêj mane tiral û bêkar.

Axa, ez ketim bextê te û xwedê,
Ezê çend pirsan bêjim tu guh bidê.

Di bin destê te de hebûn bê sed xan,
Hemî belengaz û reben û gavan.

Tu malê wan distînî her bi dilêş,
Tevî dixî devê mamûr û derwêş.

Ger we tev bidana bi top û tiving,
Dê hun jî bibûna hembarê firig.

Lakin çi bikim we tev da bi şabaş,
Qet kes ji we ne bû wezîr û paşa.

Li ser bextê min bî hun mêrê çê ne,
Ax, ax hun êsîrê destê xelkê ne.

Bes e, hon eqlê xwe bidin serê xwe,
Destê xwe bigirin vêcar li perê xwe.

Çiman ji bona ax û mal û xwelî,
Perê xwe didin li hev dikin gilî.
Hun malê xwe bixun her yek bi serbest,
Di hemberê neyaran de bibin yekdest.
Ji hev re pir qenc bin û guh bidêrin,
Li çerxa felekê hun pir binêrin.
Ger-rek ji bo neyar e, yek ji bo me,
A neyar jê ra hat, a me bidom e.
Em jî şûva xwe bajon û tov biçînin,
Dê zû şîn bê, emê zû wî bibînin.
Carnan em rezekî datênin deh sal,
Em naxun ji kurê me re dibî mal.
Ewê ko çêkir vapor û balafir,
Deh sal bi şûn ve ne ma û çû mir.
Ew kesê bê xwendin û eql û zanîn,
Li rêza kera ye çi bi dîn û çi bê dîn.
Ev tev ji me re, riya dîn û îman,
Hub-bil-wetenî delîl û birhan.
Ez bi xwe bê êl û eşîr û ebr im,
Pêlek maye emrê min ezê bimirim.
Bes ji bona we ye, ev qîrqîra min,
Lê ez çi bikim, hun guh nadin şi´ra min.
Hon dizanin, lê hun li xwe nakin bar,
Em jî, ji ber dilêşî dikin hawar.
Fikra min maye min ev tenê ne dixwest,
Lê ez çi bikim li vir qelema min şikest.
Bi kêrê min tûj kir serê qelema zil,
Vê digel a tê, binvîsim, dibin çil.
Eger hun ji gotinên min aciz bûn,
Hêvî dikim efû bikin Cegerxûn

Pîr Bûm Dil Pîr Nabî

Ey dilberê!
______Peyxamberê
___________Lêv şekerê
_______________Ka soz û peymana berê?
Biskan veke
______Zulfam şeke
___________Dil pîr meke
______________Me J'bîr meke
__________________Carek pişt perdê derê
Dêmên digeş
_______Çavên direş
___________Xalên hebeş
________________Birhên biweş
_____________________Hilde ko her, roj bê derê
Perde ji ser
______Xalên diqer
__________Hilde ku her
______________Roj bête der
__________________Her kes bizanin vê sirê
Şêrîn kenê
_____Hingiv çenê
_________Dosta minê
_____________Dil hasinê
________________Dil girtiyê te ez tenê
Gul weke devê
________Lêv hingivê
_____________Min tim divê
__________________Roş û şevê
_____________________Ez bêm cîvanê dêm dirê

Sîh sal temam
_____Ez bende mam
__________Hûnan meqam
_______________Lê yek selam
___________________Carek li ber çavan nedam
Ez bende me
_____Perkende me
__________Şermende me
_______________Perwane me
___________________Sotim bi pêta agirê

Pîra Torê

Hilkişîme çûme jorê her du rex min bend û rez,
Min dî pîrek tê ji Torê ker di ber de tê bi lez.

Hate nêzîk rojbixêrek da û wek min dil bi xem,
Pîre bî bû por-sipî bû taqî-reş bû rû gewez.

Min ji pîrê xweş dipirsî ey metê tu ji kû ve tê;
Go ji Sêrtê diçme Bêrtê, xûniya romê me ez.

Xan û eywan kirne wêran, mêr û jin serjê kirin,
Min go pîrê qey tu kurdî? çûye tilyên xwe bi gez.

Belkî benda rez bi guh bit dengê xwe pir hilmeke;
Pir ditirsim ez ji derbê singûyê roma teres.

Min digot, axa û beg; wê go kurê min guh medê,
Ew şivan in sermiyan in dane gur wan col û pez.

Min kurek tenha heye ew şandî bajêr medresê,
Wî du sê pirs bo me gotin pê helandin cerg û bez.

Gotî dayê em dixwînin wek Cegerxûn gotiye;
Zû bixwînin hev bibînin biçne Kurdistan bi lez.

Port û Şîret

Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere.

Em bûn çera hirç û gura
Bûn alifê ga û kera

Heval bibin tev Markisî
Bawer mebin bi hîç kesî

Bi pêş de gernas û şiyar
Êriş bikin sênca neyar

Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere.

Win kom bikin zêr û pera
Zû çêbikin serleşkera

Kurd perçe-perçe çend kerî
Doza xwe nabin ta serî

Kole di bin destê neyar
Çawa bibim jê hêvîdar?

Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere

Divêm şiyarbin hey heval!
Bidin di vê rê can û mal

Li ser çîyan şepal û þ êr
Êrîş bikin li jor û jêr

Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere.

Eger wesan çend perçebin,

Dê tim di bin zorê debin

Ger em nebin yek perçe ar
Guh nadî dengê min neyar

Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere.

Lê Markisî nabî dubin
Gernas di binde radibin

Destan bidin hev bibne yek
Êrîş bikin dijmin bi çek

Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere.

Bibin fidakarên welêt
Ji xwe bikin şerm û fehêt

Êriş bikin dijmin bi þ er
Gava şikest win bidne ser

Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere.

Herwek Viyetnam şer bikin
Dijmin ji hev ker-ker bikin

Dostên me ne tev Markisî
Turk û Ereb û Farisî

Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere.

Hewsar medin dest borcewaz
Mebin çera hirç û beraz

Cotar û herçî dest qirêj

Em tev birane hê ji mêj

Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere.

Welat bixwazin rast û çep
Turk û Ecem, Kurd û Ereb

Destan hemî em bidne hev
Lê nebtenê bêjin bi dev

Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere.

Her yek di nav qada xweda
Dest bidne hev jar û geda

Herçî hevelên koledar
Ji bo me ew herdem neyar

Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere

Çend sal e ev gîr û hewar
Carek ji xew nabin şîyar?

Îro şîyar bûne ji xew
Dîsa dibin wek çêlekew

Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere

Şah û beg û axa neyar
Dost û hevalên koledar

Şêx û melayên sexteçî
Em kirne 'sofi' û 'heci'

Hela were, hela were!

Ji bo te bêjim eşkere

Dest bidne hev tev mêr û jin
Xort û keç û biçûk, mezin

Em tev ji vê berpirsiyar
Besin ji xew rabin - şîyar

Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere

Cîhan hêjî bûn dubend
Wan dane mil gurz û kemend

Bendek li jor û yek li jêr
Bendek bi xwîn û yek bi zêr

Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere

Şêr şêr e, jinbî yan jî mêr
Navê tevan danine şêr

Gava ku tê dengê piling
Destê me naçî ser tiving

Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere

Xûşkê tu jî hîn be şera
Zû nasbike derb û bera

Wek mêr tu karî şer bikî
Dijmin ji hev ker-ker bikî

Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere
Benda me gernas, xurtemêr
Lê tev nezan û tev nekêr

Bê zêr dibin destê neyar
Ta kengî em nabin şîyar?
Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere
Heval şîyar be, rê bizan
Dûrkev ji destên van dizan
Cotar û karkar, xwendewar
Tev bibne yek em dost û yar
Gernasî karî şer bikî
Dijmin ji hew ker-ker bikî
Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere
Ev perçebûn nejber xwe tê
Gayê zexel naçî xetê
Barê giran, ker naçî ber
Seyda ji ber xûn bû ciger
Kurdên ji Zagros û Keper
Çawa bitirsin ew ji şer?
Guh medne van þ êx û bega
Çavsor dibin wek conega
Hela were, hela were!
Ji bo te bêjim eşkere
Hawîr biborin wek beran
Pîkol bikin li her deran
Tirsê bixin cergê neyar
Hem xûnvexar û koledar
Hela were, hela were!
Seyda ciger xwîn bû bira!

(Cigerxwîn, Dîwana 6a, Şefaq)

Rêzanî

Tu rêzan be carek siyaset bixwîn
Bi vê xwendinê rêçika xwe bibîn

Bide pêşiya me wekî pehlewan
Bi zanîn me derbas bike, xwendevan

Eger bûyî carek tu rêzan û jîr
Ji bo dibî rokê xweş wezîr

Dikarî xebatek pir mezin bikî
Berîkê tijî gewher û dir bikî

Mijûl be bi zanîn û hem torevan
Bibe payedarek di nêv cihan

Bilîze bi zanîn di nav dewleta
Bibe jîr û hozan di nav mileta

Bi paye serê me bilindbî bi te
Bi zanîn çi bêjî guhê me li te

Ji bo me li her der bibe bervedêr
Di rojên şeran de bibe xurtemêr

Siyaset û tarîx û tora û rist
Bixwîne bi hev re ciwan û dirist

Bibe jîr û zana di her çax û dem
Ji ser me tu rake çi zor û setem

Tu rêzan be qurban xweşe zanebûn
Hebûn çêtire tim tim ji ”na” û nebûn

Tu hozan û rêzan be ey xwendewar
Bi van herdiwan dê bibî navdar

Ji milet re baş be ku bû karbidest
Bizane ku milet ji me ev dixwest

Dixwazim tu zû-zû bibî hoşîyar
Nebî zorperest bî bira wek neyar

Serê te bilind e dema rast herî
Emanet, ji kes re nebî wek terî

Dilê xwe mebe mal û zêr û pera
Gelek jîn xweş e lê bi rastî, bira

Ji milet re carek dibî sermiyan
Mehêle ku carek bibî lê ziyan

Ji bo te bere ew bibî dost û yar
Mirovê teres bî, ji jînê çi kar?

Xebata ji milet re karê te ye
Bizane ku ew jî şiyarê te ye

Bi rastî bi wî re eger xweş biçî
Çi bêjî ji wî re ewê bênî cî.

Serxwebûna Mirîşkan

Li welatê me xerza,
Dîkek hebû şareza.

Rokê çû nav dîka,
Ji wan re go hêdîka:

Rabin bêjin mirîşkan,
Bes xwe bidin enîşkan.

Dîk û mirîşk bûne kom,
Berê xwe dane cem bûm.

Leşker tev bûne lek,
Hin çeleng û hin kulek.

Berê xwe dane çolê,
Tevlî koç û tev êlê.

Teyra di ko nagehan,
Hatî leşkerkî giran.

Tevde firîn ji malan,
Berê xwe dane balan.

Ew jî li hev bûne kom,
Yekî rabû gote bûm;

Ey padîşahê teyran,
Wey serbilindê Tûran,

Rabe ser xwe tu mîro,
Ji bo me bêje îro;

Ev leşkerê bê jimar,
Gelo heye jê zirar.

Bûm kenî û gote wan;
Bakin bazê pehlewan.

Hudhud rabû serferaz,
Wî çû bi lez gote baz;

Go rabe ey tu bazî,
Şeh te îro dixwazî.

Baz çû cem şeh li banî,
Destê xwe l´ser hev danî.

Go ey xwendekarê min,
Zû li min ke barê min,

Bûm gote bazê xwînxwar,
Bi lez rabe here xwar.

Bazî rabû weke şêr,
Firek da xwe hate jêr,

Bazê terî bi rêşî,
Hate cem dîkê pêşî,

Destê wî girt û hejand,
Nitqek jê re dirijand.

Olan sen nerelîsen?
Go em xelkê bedlîs in.

Sizin bûrde ne îş war?
Dîk xeyidî lê da dar.

Bazî şehda xwe anî,
Dîk jî darê xwe danî.

Go bi zor û bi gazin,
Em heqê xwe dixwazin.

Baz go kî ye serleşker?
Go tu nizanî ey ker,

Ez im paşa ez im mîr,
Ez im şahê cihangîr.

Bazî çû cem dîkê dî,
Dî ko ew jî wekeî wî.

Tevan go paşa û mîr,
Kesî ne go ez wezîr.

Nefer bûne yûzbaşî,
Heta giha ê paşî.

Bazî rabû çû banî,
Li ber destê bûm danî.

Tilûr tev lê bûne kom,
Qale ya ey-yûhel qewm.

Ev hatine ji mala xwe,
Divên istiqlala xwe.

Bûm go bazê dilawer,
Gelo kî ye serleşker.

Go tev paşa û mîr in;
Bê wezîr û gizîr in;

Bû hêdî rabû ser xwe,
Taca xwe da serê xwe.

Go bi taca serê min,
Kes nîne hemberê min.

Rabin wek pehlewana,
Dê em herin ser wana.

Hatin teyrên dubirak,
Bakirin kund û qirak.

Go hon werin binêrin,
Ka em îro çi mêr in,

Dîka xwe da enîşka,
Bû qidqida mirîşka.

Go fermana we rabû,
Koma we j` hev bela bû.

Ê ko kuştin ê ko man;
Hatin gundan bê goman.

Wan jî weke me kurdan,
Destê xwe j` ber xwe berdan.

Elok û tûtik û qaz,
Tê de bûne belengaz.

Tev de ketin koxê rê,
Çîroka me ji we re xweş.

Wek seydayê Cegerxwîn,
Hemî bûne dilbirîn

Serxwebûna Mûriyan

Hero şêrê Sileyman
diçû şehrê Mûristan.

Ewî şêrê neynûkkuj,
bajar li wan dikir doj.
Bi vî karî dexl û dan
ji wan distand bi talan.
Kavil hiştin şehr û sûk,
kuştin zar û zêrç û bûk.

Li wan çawa bû hawar,
li ser hev bûn kero bar.
Ne axa man, ne jî beg,
teva şêwra xwe kir yek.
Tev de rabûn yekî jîr,
ji bo xwe re kirin mîr.
Dane hevdu soz û bext,
jê re anîn tac û text.
Hemî çûn ber derê wî,
sonda wan bû serê wî.
Tevan çepkên xwe kutan:
Bijî bijî Mûristan!

Mîrê wekî Îskender
Ji eywanê hate der.
Ewî mîrê dilovan,
bi serbestî gote wan:
ã Ez dixwazim zîv û zêr,
da ez herim giliyê şêr.
Zîv û zêr û dil û can,
danê, çû cem Sileyman.

Bi wan lingên xwe yên hûr,
berê xwe da riya dûr.
Belê, mîrê qubd û jîr,

dane cem xwe çend wezîr.
Geh firrîn û geh meşîn,
ta gîhane Filistîn.

Xelkên bajêr hûr û gir,
karê xwe wan sivik kir.
Xwas û peya hemî çûn,
pêrgî mîrê mezin bûn.
Xweş xweş hatin gote wan.
Li eywanê bû mêvan.
Her du mîran şev û ro,
bi hev re kirin guft û go.
Go: Ey şahê ser bi zêr,
ez hatime giliyê şêr.
Divêt wî daleqênî,
tola me jê bistênî.

Sileymanê keyscihû,
pirsek nexweş day rû.
Go: Ez mûkî dûvê şêr,
nadim bi sed hezar mêr.
Mîr rabû ser lingê xwe,
Lê vegerand dengê xwe.
Go: J'niha û çarê dî,
binêr çi tê serê wî.
Sileyman jî nebû tirs,
Nekir serê xwe ev pirs.

Mîr nivîsî yek ferman,
şand welatê Mûristan:
ã Li ku hûn şêr bibînin,
çavên wî zû derênin!
Şêrê mezin pirr qelew,

ji êvar de kete xew.
Mûrî rabûn weke mêr,
ketin poz û guhên şêr.
Şêrê sar ê qerbelek,
nava rojê bû kelek.
Hudhud gote Sileyman:
Ka ew şêrê dergevan?
Kurê Dawud pê kenî.
Hudhud got'ê: Ez benî,
ew şêrê pirr hinermend,
îro sê ro bûye zend.
Mûrî tev de bûne yek,
kuştin şêrê çavbelek.
Arîkarî, yekîtî,
mûrî kirin rûsipî.

Ta ku kurd û Kurdistan,
nebin weke Mûristan,
ne bajar û ne jî gund,
tev de nabin serbilind.
Ku tunebin mêr û zêr,
em ê çawa herin şêr.
Wawik û şêr û keftar,
dê me bikin tar û mar.
Bê yekîtî em dijîn,
loma em bûn cegerxwîn.

Şam Şekir e Welat Şêrîntir e

Welatê min tiwî bûka cihanî
Hemî bax û bihişt û mêrg û kanî
Şepal û şeng û şox û naz û gewrî
Gelek şêrîn û rind û pir ciwanî
Serî taca Silaheddînê kurdî
Enî roje, di birca asimanî
Du birhên te kevanên Rustemê Zal
Du zilfên te ji tîrên qehremanî
Riwê te agirê Zerdeşt û Mezdik
Ji te hêstir şeraba Kamîranî
Du lêvên te kitêba Hacî Qadir
Zimanê te ji benda şêxê Xanî
Çena te guhê Cûd û Şax û Hebler
Qirik eywan û taqa kesrewanî
Di sînga te kitêba Zendevista
Memik ferfûre têde neqşê manî
Du destên te tixûbên Tirk û Îran
Hero cenge bi tîrên zerveşanî
Ji sînga te bi jêr de geliyê Laleş
Ziyaretgehe bo me her zemanî
Bi nîşan û bi nan û xwîn rija
Me dest girt û qelen da û tu anî
Ser û pa zend û baz in tev bi hinne
Hemî sor in ji rengê erxewanî

Bi te em şa ne bûn ev bû du sed sal
Ji me dengê tivinga çûye banî
Bira û law û bav û ap û pismam
Li ser te hev di kuştin pehlewanî
Ji Loran ta bi Zazan tev bi xencer
Dihatin hev li meydanê beranî
Bi talan û bi kuştin, hem bi sotin
Me konê şer li ser sînga te danî
Emîr û begler û paşa û axa
Kirin wêran sera û birc û xanî
Li alîkî te deng û ceng û halan
Li alîkî sedayê xweşê sanî
Hemî bûne mirîd û şêx û sofî
Bihiştî ne çikin nav û nişanî
Li axur radizin lê şêx diçî jor
Berî nîvro ji banî tê giranî
Ser û pa tev dikî gulav û ember
Dibê nûre kero ma tu çi zanî? !
Bi van xapan dixwarin xiwarinên xweş
Wekî şêx û melayên vî zemanî
Du derdên me hebûn dijwar û xeddar
Xizanî yek, ewê di her nezanî
Weke şêr û pilingan em diçûn hev
Penîr rovî ji meydanê hilanî
Me ew rojên ciwanî tev bi derdan
Bi zîvarî, belengazî, şivanî
Herê bûkê pepûkê jar û mestê
Li ser sînga te zava man biyanî
Te reş daye serê xwe ber li ser me
Li te rokê dibî pîroz kitanî
Cegerxwîn e kurê te her dinal
Ji ber jana nezanî û xizanî...

Welatperestî

Payebilindî
Welatperestî
Çekên qelsan e:
Jarî û mestî
Zana û jîr im
Bindestê dijmin
Çiqas dijwar e
Ewreng bindestî
Destan vemalin
Dakevin meydan
Eger dixwazin
Bigrin serbestî
Ey gernasên kurd
Rabin weke şêr
Ji xwe bawêjin:
Xwarî û sistî!
Xebat ji bo me
Divêt bi xurtî
Dilpak û zana
Gelek bi ristî
Welat xwe bûk e
Xwîna me qelen

Naxî ber sîngê
Bûkê nexwestî
Metirse ko kurd
Pir paş de maye
Kesî nedî goşt
Bê çerm û hestî
Qûnax bi qûnax
Diçî ser çiyê
Rast e di vê rê
Gelek diwestî
Welat ta kengî
Wilo parçe bî
Em tev di nav de
Jar û şikestî
Cigerxwîn îro
Gel pir şiyar e
Bes e metirse
Kêr gîha hestî!

Xabûrê

Ey Xabûr, Xabûr, ey Xabûr, Xabûr
Wek daxwaza min, pir dirêj û kûr

Kêferata te, xum xum, û lew, lew
Nayên bîra te ne razan, ne xew

Herdem dinalî, bi qirîn, gazî
Lê kes nizanî, ka çi dixwazî?

Armanca te ye, xurtî, pêşveçûn
Cihê te tenge, divê firehbûn

Pêlan didî xwe, qîr û firyadî
Tu jî wekî min divê azadî

Sînga vê erdê te çirand bi zor
Nizanim çira tu naçî berjor?

Ev çende xurtî, bê daxwaz û vîn
Dikevî sînga Derya bê evîn

Xwezka min bi te, bê derd û bê kul
Dijî bi şadî, bê mejî û dil

Tu jî weke min, ger bibûna kurd
Ev xurtiya te dibû kul û derd.

_____Papatyakütüphanesi_____

Cigerxwin

Asıl adı Şehmuz olan Cigerxwin, 1903'te Mardin'in Gercüş kasabası Hesarê k?yünde doğdu. Ailece 1914 yılında Kamışlı'ya bağlı Amud nahiyesine g?çtüler. Savaş sonrasında Suriye sınırları içinde kaldılar ve tekrar k?ylerine d?nmediler. Küçük yaşlarda çobanlık ve ırgatlık yaptı. Toprak ağaları ve beyleri iyi tanıdı.
Halktan diğer insanlar gibi okul yüzü görmedi.

18 yaşında Diyarbakır'a geldi. Dini eğitimi veren şeyhlerin yanına gitti. 15 yıllık eğitimi 8 yılda tamamladı. Eğitim g?rdüğü her yerde Kürt halkının acı ıstıraplarını gördü. Medresede olduğu dönem Kürt kültür ve edebiyatını öğrendi, yazılı klasikleri tanıdı.

1928 yılında Kürtçe şiirler yazmaya başladı. 1925 Şeyh Said İsyanı'na katıldı, isyandan sonra bir grup Kürt aydın ve yurtseverle Suriye'ye gitti. 1937'de XOYBUN adında kurulan örgüt içinde yer aldı. Hawar dergisinde Cigerxwin isimiyle şiirler yazdı.

1949 yılında bir toplantıda komünistlerle tanıştı. Komünistlerle sıkı ilişki içinde çalışarak, 1957 yılına kadar Cizre İçin Barış Komitesi Başkanlığı'nı yaptı. Bu yıllarda Suriye Kürdistan Demokrasi Partisi'ne katıldı. Cigerxwin yaşamının sonuna kadar Suriye Kürdistan Demokrat Partisi Merkez Komitesi Üyesi olarak kaldı. 1961 yılında Irak'taki ulusal harekete yardım etti. Burada parti kadrolarını eğitti ve Kürdistan Akademisi'nde dersler verdi. Güney hareketi yenilince geri Suriye'ye döndü.

1973 yılında Suriye'nin baskısı karşısında Beyrut'a geçti ve tutuklanmaktan kurtuldu. 1979 yılında Stockholm'a geçti ve çalışmalarını burada sürdürdü.

Cigerxwin, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki şiirlerinde Kürt işçi ve köylülerin Kürt burjuvalarına ve toprak ağalarına karşı verdiği mücadeleyi işledi. Bu şiirlerindeki devrimci öz, bütün ülkenin işçilerinin mücadelesini yansıtıyordu. Cigerxwin'in birçok romanı ve şiir kitabının yanı sıra araştırma kitapları da vardır. Kürtçe sözlük hazırlayan Cigerxwin'in 16 tane Kürtçe eseri vardır.

Sosyalist, araştırmacı ve şair olan Cigerxwin, 22 Ekim 1984'te Stockholm'da öldü.

Bu kitap Papatyakütüphanesi tarafindan derlenmistir.© 2012